

ತೀವ್ರ ಉದಯದಿಂದಾಗುವಂಥ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅಪ್ರೀತಿಯೊಳವ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಣಾಯರೂಪ ಮಲ ಅದರ ದ್ರವ್ಯಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉದಯದಿಂದ ಭಾವಮಲದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶುದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ-ನಿರ್ಮಲರಿದ್ದಾರೆ, ಚಿತ್ತಪರಿಣಾಮ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿಣಾಮ ರೂಪವಾದ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಜ್ಞಾನಾವರಣಕರ್ಮದ ಕ್ಷಯೋಪಶಮರೂಪ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಲ್ಪವಿಲ್ಲ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ಒಂದು ಜ್ಞಾನರೂಪ ವೀತರಾಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ 'ಭಾವ ಅರಹಂತ' ರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. || ೪೦ ||

ಈಗ ಭಾವದ್ದೇ ವಿಶೇಷ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸಮುದ್ಧಂಸಣಿ ಪಸ್ಯದಿ ಜಾಣದಿ ಜಾಣೇಣ ದವ್ವಪಜ್ಜಾಯಾ |

ಸಮ್ಯಕ್ತಗುಣವಿಸುದ್ಧೋ ಭಾವೋ ಅರಹಸ್ಸ ಕಾಯವ್ವೋ || ೪೧ ||

ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಮನೇನ ಪಶ್ಯತಿ ಜಾನಾತಿ ಜ್ಞಾನೇನ ದ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಾನ್ |

ಸಮ್ಯಕ್ತಗುಣವಿಶುದ್ಧಃ ಭಾವಃ ಅರ್ಹತಃ ಜ್ಞಾತವ್ಯಃ || ೪೧ ||

ಅರ್ಥ :—'ಭಾವ ಅರಹಂತ'ರು ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಮನದಿಂದಂತೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸತ್ತಾ ನಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲದರ್ಶನವಿದೆ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯ-ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವಿದೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತಗುಣದಿಂದ ವಿಶುದ್ಧವಾದ ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮ್ಯಕ್ತವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅರಹಂತರ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅರಹಂತನವು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೋಹಕರ್ಮದ ನಾಶದಿಂದ ಸಮ್ಯಕ್ತ ಮತ್ತು ಕಷಾಯದ ಅಭಾವದಿಂದ ಪರಮವೀತರಾಗತೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ನಿರ್ಮಲತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾವರಣ, ದರ್ಶನಾವರಣ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಅನಂತದರ್ಶನ-ಅನಂತಜ್ಞಾನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯ-ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದ್ರವ್ಯದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅನಂತಾನಂತವಿದೆ, ಪುದ್ಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಅವುಗಳಿಂದ ಅನಂತಾನಂತಗುಣಿತವಿವೆ, ಆಕಾಶದ್ರವ್ಯವು ಒಂದು ಇದ್ದು ಅದು ಅನಂತಾನಂತ ಪ್ರದೇಶಿಯಿದೆ, ಇದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವ-ಪುದ್ಗಲಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಿವೆ, ಒಂದು ಧರ್ಮದ್ರವ್ಯವಿದೆ, ಒಂದು ಅಧರ್ಮದ್ರವ್ಯವಿದೆ ಇವೆರಡೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿಯಿವೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಅಲೋಕವೆಂಬ ವಿಭಾಗವಿದೆ, ಅದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲದ್ರವ್ಯದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾಲಾಣುಗಳು ಸ್ಥಿರವಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿವೆ ಅವು ಒಂದೊಂದು ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಂತಾನಂತವಿವೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಕಾಲದ್ರವ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ನಿಮಿತ್ತವಿದೆ, ಅದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಕ್ರಮರೂಪವಾಗಿ ಸಮಯ ಮೊದಲಾದ 'ವ್ಯವಹಾರಕಾಲ'ವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಗಣನೆಯಿಂದ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್, ವರ್ತಮಾನ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಅನಂತಾನಂತವಿವೆ, ಇವೆಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಅರಹಂತರ ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನಗಳು

ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಮನದಿಂ ನೋಳ್ವರು ತಿಳಿವರು ಜ್ಞಾನದಿಂ ದ್ರವ್ಯಪರ್ಯಾಯಗಳನು |

ಸಮ್ಯಕ್ತಗುಣವಿಶುದ್ಧರಿದ್ದೀ ತೆರದಿ ಅರಹಂತರ ಭಾವ ತಿಳಿಯುವುದು || ೪೧ ||

ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತ ಮತ್ತು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅರಹಂತರನ್ನು ಸರ್ವದರ್ಶಿ-ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅರಹಂತರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗಾಢಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮೊದಲನೇ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮ, ಸ್ವಾಭವ, ದ್ರವ್ಯ, ಭಾವ, ಗುಣ, ಪರ್ಯಾಯಸಹಿತ ಚ್ಯವನ, ಆಗತಿ, ಸಂಪತ್ತಿ ಈ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅರಹಂತರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ನಾಮಾದಿ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು, ಈಗ ಅದರ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಭಾವಾರ್ಥವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಗರ್ಭಕಲ್ಯಾಣಿಕ : - ಮೊದಲು ಗರ್ಭಕಲ್ಯಾಣಿಕವಾಗುತ್ತದೆ, ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲು ಇಂದ್ರನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕುಬೇರನು ಯಾವ ರಾಜನ ರಾಣಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಬರುವವರಿದ್ದಾರೆ ಅವನ ನಗರದ ಶೋಭೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ರತ್ನಮಯ-ಸುವರ್ಣಮಯ ಮಂದಿರ ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ, ನಗರದ ಕೋಟೆ, ಕಂದಕ, ಬಾಗಿಲು, ಸುಂದರವನ, ಉಪವನದ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಸುಂದರ ವೇಷವುಳ್ಳ ನರ-ನಾರಿಯರನ್ನು ನಗರದಲ್ಲಿ ತಂಗಿಸುತ್ತಾನೆ, ನಿತ್ಯ ರಾಜಮಂದಿರದ ಮೇಲೆ ರತ್ನಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜೀವವು ಯಾವಾಗ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಆಗ ಮಾತೆಗೆ ಹದಿನಾರು ಕನಸು ಬೀಳುತ್ತವೆ, ರುಚಕವರ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ ದೇವಾಂಗನೆಯರು ನಿತ್ಯ ಮಾತೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಅತಿಶಯಸಹಿತ ಪ್ರಭುವಿನ ಜನ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನಂದಮಯವಾದ ಕ್ಷೋಭವಾಗುತ್ತದೆ, ಬಾರಿಸದೆಯೇ ದೇವವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತವೆ, ಇಂದ್ರನ ಆಸನವು ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಭುವಿನ ಜನ್ಮವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಐರಾವತ ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಾನೆ, ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ದೇವ ದೇವಿಯರೊಡನೆ ಏಕತ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ, ಶಚಿಯು (ಇಂದ್ರಾಣಿಯು) ಮಾತೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಗುಪ್ತರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಭುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ, ಇಂದ್ರನು ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ಸಹಸ್ರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಅನಂತರ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನು ಬಾಲಕ ಶರೀರಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಐರಾವತ ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಈಶಾನೇಂದ್ರನು ಭತ್ತ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಮಹೇಂದ್ರ ಇಂದ್ರರು ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಾರೆ, ಮೇರುವಿನ ಪಾಂಡುಕವನದ ಪಾಂಡುಕಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುವನ್ನು ವಿರಾಜಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲ ದೇವಗಳು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರದೊಂಟು ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ದೇವ-ದೇವಾಂಗನೆಯರ ಸೃಷ್ಟಿ ವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರಭುವಿನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕಲಶ ಸುರಿದು ಜನ್ಮಕಲ್ಯಾಣಿಕದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅನಂತರ ಶೃಂಗಾರ, ವಸ್ತ್ರ, ಅಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಮಾತೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತಂದು ಮಾತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಕುಬೇರನು ಸೇವೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಇದಾದ ನಂತರ ಕುಮಾರ ಅವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೋವಾಂಛಿತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ನಂತರ ಒಂದಿಷ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಾರಣ ಪಡೆದು ಸಂಸಾರ-ದೇಹ-ಭೋಗಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಲೌಕಾಂತಿಕ ದೇವಗಳು ಬಂದು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವಂಥ ಪ್ರಭುವಿನ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಪುನಃ ಇಂದ್ರನು ಬಂದು 'ತಪಕಲ್ಯಾಣಿಕ' ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವದಿಂದ ವನದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವು ಪವಿತ್ರ ಶಿಲಾತಲದ ಮೇಲೆ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪಂಚಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಚ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ದಿಗಂಬರರೂಪ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನಃಸರ್ಯಂಜ್ಞಾನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಕೆಲಸಮಯವು ವ್ಯತಿೇತವಾದ ಮೇಲೆ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದ ಘಾತಿಕರ್ಮದ ೪೭ ಪ್ರಕೃತಿ ಅಘಾತಿಕರ್ಮದ ೧೬ ಪ್ರಕೃತಿ ಹೀಗೆ ಸತ್ತಾದೊಳಗಿಂದ ಅರವತ್ತೂರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನಾಶಮಾಡಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತಚತುಷ್ಟಯರೂಪವಾಗಿ ಕ್ಷುಭೆ ನೊದಲಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಬೋಧಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಅರಹಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪುನಃ ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಸಮವಸರಣದ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದು ಆಗಮೋಕ್ತ ಅನೇಕ ಶೋಭೆ ಯೊಡನೆ ಮಣಿಸುವರ್ಣಮಯ ಕೋಟಿ, ಕಂದಕ, ವೇದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಶೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲುಗಳು, ಮಾನ ಸ್ತಂಭ, ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ, ವನ ನೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಮಧ್ಯೆ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಭೆಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುನಿ, ಆರ್ಯಿಕೆ, ಶ್ರಾವಕ, ಶ್ರಾವಿಕ, ದೇವ, ದೇವಿ, ತೀರ್ಯಂಚಮೊದಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಅನೇಕ ಅತಿಶಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಭಾಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯೆ ಮೂರು ಪೀಠಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಧಕುಟೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಗಳು ವಿಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಪ್ರಾತಿಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಿಯುತ್ತಾರೆ. ವಾಣಿಯು ಹೊರಡುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಣಧರರು ದ್ವಾದಶಾಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಕಲ್ಯಾಣಕದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ಪ್ರಭುಗಳು ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ದೇವಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಕೆಲಸಮಯದ ನಂತರ ಆಯುವಿನ ದಿವಸಗಳು ಕಡಿಮೆಯಿರುವಾಗ ಯೋಗನಿರೋಧ ಮಾಡಿ ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ನಾಶಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಾರೆ, ಇದಾದ ನಂತರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನದೊಡನೆ 'ನಿರ್ವಾಣ ಕಲ್ಯಾಣಿಕ' ಮಹೋತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಥಂಕರರು ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿಕಗಳ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೪೧ ||

೧೧) ಈಗ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಯ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದನ್ನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಹಾಗೂ ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತರಾದ ಮುನಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸುಣ್ಣಹರೇ ತರುಹಿಟ್ಟೇ ಉಜ್ವಾಣೇ ತಹ ಮಸಾಣವಾಸೇ ವಾ |

ಗಿರಿಗುಹ ಗಿರಿಸಿಹರೇ ವಾ ಭೀಮವಣೇ ಅಹವ ವಸಿತೇ ವಾ || ೪೨ ||

°ಸವಸಾಸತ್ತಂ ತಿತ್ತಂ °ವಚಚಇದಾಲತ್ತಯಂ ಚ ವುತ್ತೇಹಿಂ |

ಜಿಣಭವಣಂ ಅಹ ವೇಜ್ಞಂ ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಜಿಣವರಾ ವಿಂತಿ || ೪೩ ||

ಐರಿದಾದ ಮನೆ ತರುಮೂಲ ಮೇಣುದ್ಯಾನವನ ಸ್ಯಕಾನಭೂಮಿಯಿಲ್ಲವೆ |

ಗಿರಿಗುಹ ಗಿರಿಶಿಖರಮಥವ ಭಯಾನಕವಾದವನ ವಸತಿಕೆ || ೪೨ ||

ಮುನಿ ಸ್ವವಶಾಸಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ ತೀರ್ಥಸ್ಥಾನ ವಚಚೈತ್ಯ ಅಲಯತ್ರಿಕ ಮೇಣ್ |

ಜಿನಭವನ ವೇದ್ಯವೆಂದು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲಿ ಜಿನವರರು ಪೇಳಿಹರು || ೪೩ ||

೧. ಸಂ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸವಸಾ' 'ಸತ್ತಂ' ಎಂದು ಎರಡು ಪದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವುಗಳ ಸಂ. 'ಸ್ವನಶಾ ಸತ್ತಂ' ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೨. 'ವಚಚಇದಾಲತ್ತಯಂ' ಇದರದೂ ಎರಡು ಪದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ 'ವಚಃ' ಚೈತ್ಯಾಲಯಂ.

ಪಂಚಮಹವ್ಯಯಂಜುತಾ ಪಂಚಿಂದಿಯಸಂಜಯಾ ಠಿರಾವೇಕ್ತಾ |
 ಸಜ್ಜಾ ಯರೃಪಾಣಜುತಾ ಮುಣಿವರವಸಹಾ ಠಿಇಚ್ಛಂತಿ || ೪೪ ||

ಶೂನ್ಯಗೃಹೇ ತರುಮೂಲೇ ಉದ್ಯಾನೇ ತಥಾ ಶ್ಮಶಾನವಾಸೇ ವಾ |
 ಗಿರಿಗುಹಾಯಾಂ ಗಿರಿಶಿಖರೇ ವಾ ಭೀಮವನೇ ಅಥವಾ ನಸತಾ ವಾ || ೪೨ ||

ಸ್ವನಶಾಸಕ್ತಂ ತೀರ್ಥಂ ವಚಶ್ಚೈತ್ಯಾಲಯತ್ರೀಕಂ ಚ ಉಕ್ತೈಃ |
 ಜಿನಭವನಂ ಅಥ ವೇದ್ಯಂ ಜಿನಮಾರ್ಗೇ ಜಿನವರಾ ವಿದಂತಿ || ೪೩ ||

ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಯುಕ್ತಾಃ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂಯತಾಃ ನಿರಪೇಕ್ಷಾಃ |
 ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಾಃ ಮುನಿವರವೃಷಭಾಃ ನೀಚ್ಯಂತಿ || ೪೪ ||

ಅರ್ಥ :- ಶೂನ್ಯಗೃಹ, ವೃಕ್ಷದಮೂಲ, ಅರಣ್ಯ, ಉದ್ಯಾನವನ, ಶ್ಮಶಾನಭೂಮಿ, ಸರ್ವತದ ಗುಹೆ, ಸರ್ವತದ ಶಿಖರ, ಭಯಾನಕವನ, ಮತ್ತು ನಸತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತನಾದ ಮುನಿಯು ವಾಸಿಸಬೇಕು. ಇವು ದೀಕ್ಷಾಯೋಗ್ಯನಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ.

ಸ್ವನಶಾಸಕ್ತ ಎಂದರೆ ಸ್ವಾಧೀನ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಆಸಕ್ತವಾದ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳು ವಾಸಿಸಬೇಕು, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವಂಥ ತೀರ್ಥಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ವಚ, ಚೈತ್ಯ, ಆಲಯವೆಂದು ಹೀಗೆ ಮೂರು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುವಂಥ ಎಂದರೆ ಆಯತನ ಮೊದಲಾದ ಸರಮಾರ್ಥರೂಪ, ಸಂಯಮೀ ಮುನಿ, ಅರಹಂತ, ಸಿದ್ಧಸ್ವರೂಪ ಅವರ ನಾಮದ ಅಕ್ಷರರೂಪ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಅಜ್ಞಾ ರೂಪವಾದ ವಾಣಿಯನ್ನು 'ವಚ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನು ಅವರ ಆಕಾರ ಧಾತು-ಪಾಷಾಣಗಳ ಪ್ರತಿಮಾ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು 'ಚೈತ್ಯ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರತಿಯೆ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ವಾಣಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವಂಥ ಆಲಯ-ಮಂದಿರ, ಯಂತ್ರ ಅಥವಾ ಪುಸ್ತಕರೂಪವಾದಂಥ ವಚ, ಚೈತ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಲಯದ ಚಿತ್ರವಿದೆ ಅಥವಾ ಜಿನಭವನ ಎಂದರೆ ಅಕೃತ್ರಿಮ ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಮಂದಿರ ಅದರಂತೆ ಆಯತನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ಅದರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನವರದೇವರು 'ವೇದ್ಯ' ಎಂದರೆ ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತರಾದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯ ಚಿಂತನೆಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಮುನಿವೃಷಭ ಎಂದರೆ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಿರುವವರು ಹೇಳಿರುವ ಶೂನ್ಯಗೃಹಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ತೀರ್ಥ, ನಾಮ, ಮಂತ್ರ, ಸ್ಥಾನನಾರೂಪವಾದ ಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಆಲಯ-ಮಂದಿರ, ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಅಕೃತ್ರಿಮ ಜಿನಮಂದಿರಗಳನ್ನು 'ಣಿಇಚ್ಛಂತಿ' ಎಂದರೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಇಷ್ಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶೂನ್ಯಗೃಹ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಧ್ಯಾನ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಣಿಇಚ್ಛಂತಿ'ಯು ಪಾಠಾಂತರವು 'ಣಿಯಚ್ಛಂತಿ'ಯೆಂದೂ ಇದೆ

ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಯುಕ್ತ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಧ್ಯಾನಸದಾರಕ್ತಮಲ್ಲದೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ |
 ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಯಮವಂತರಾಮುನಿವರ ವೃಷಭರವಿಜ್ಞ ಸುವರು || ೪೪ ||

ಅದರ ಶಾಕೋಕ್ತಿ ಯಿಂದಂತೂ 'ಅವರು ಏನನ್ನು ಇಷ್ಟಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಎಂದರೆ ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶೂನ್ಯ ಗೃಹಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವನಶಾಸಕ್ತ ಎಂದರೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಸಕ್ತವಿದ್ದರೆ (ಯುಕ್ತವಿದ್ದರೆ) ಅವನ್ನು ಮುನಿಮುಖ್ಯರುಗಳು ಇಷ್ಟಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಂದು ಔಪನಿಷದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮುನಿ ಮುಖ್ಯರು ಐದು ಮಹಾವ್ರತಗಳಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ, ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಜಯಿಸಿದವ ರಿದ್ದಾರೆ, ನಿರಸೇಕ್ಷರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮುನಿಗಳಾಗಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದುತ್ತಾರೆ ಓದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಧರ್ಮ ಶುಕ್ಲ ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಇಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾ ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಂಥ ಮುನಿಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಚಿಂತನಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೪೨-೪೩-೪೪ ||

೧೧) ಈಗ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಗಿಹಗಂಧಮೋಹಮುಕ್ತಾ ಬಾವೀಸಪರೀಸಹಾ ಜಿಯಕಷಾಯಾ |
ಪಾಪಾರಂಭವಿಮುಕ್ತಾ ಪವ್ವಜ್ಜಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೪೫ ||**

ಗೃಹಗ್ರಂಥನೋಹಮುಕ್ತಾ ದ್ವಾವಿಂಶತಿಪರೀಷಹಾ ಜಿತಕಷಾಯಾ |
ಪಾಪಾರಂಭವಿಮುಕ್ತಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದ್ಯಶೀ ಭಣಿತಾ || ೪೫ ||

ಅರ್ಥ :—ಗೃಹ (ಮನೆ) ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥ (ಪರಿಗ್ರಹ) ಇವೆರಡರಿಂದ ಮುನಿಗಳಂತೂ ಮೋಹ, ಮಮತ್ವ, ಇಷ್ಟ-ಅನಿಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಸಹನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪಾಪರೂಪದ ಆರಂಭದಿಂದ ರಹಿತರಿರುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಜನೇಶ್ವರದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಸಂಸಾರದ ಮೋಹವಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಗಳ ಸಹನೆ ಹಾಗೂ ಕಷಾಯಗಳ ಜಯಿಸುವಿಕೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪಾಪಾರಂಭದ ಅಭಾವವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೀಕ್ಷೆಯು ಅನ್ಯಮತಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. || ೪೫ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಧನಧಣ್ಯ ವತ್ತ್ವದಾಣಂ ಹಿರಣ್ಯ ಸಯಣಾಸಣಾಇ ಛತ್ತಾಇಂ |
ಕುದ್ದಾಣವಿರಹರಹಿಯಾ ಪವ್ವಜ್ಜಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೪೬ ||**

ಗೃಹಗ್ರಂಥಮೋಹವಿಮುಕ್ತ ದ್ವಾವಿಂಶತಿ ಪರೀಷಹಜಯಿ ಜಿತಕಷಾಯಿ |

ಇಹರು ಪಾಪಾರಂಭವಿಮುಕ್ತಮೀರೀತಿ ದೀಕ್ಷೆಯನು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೪೫ ||

ಆ ಧನಧಾನ್ಯ ವತ್ತ್ವದಾನ ಹಿರಣ್ಯ ಶಯನ ಆಸನ ಛತ್ತಾದಿಗಳೆಲ್ಲ |

ಕುದಾನಗಳಿಂದ ರಹಿತವಿರುವೀ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೪೬ ||

**ಧನಧಾನ್ಯವಸ್ತ್ರದಾನಂ ಹಿರಣ್ಯಶಯನಾಸನಾದಿ ಭತ್ತಾದಿ |
ಕುದಾನನಿರಹರಹಿತಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾ || ೪೩ ||**

ಅರ್ಥ :—ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ವಸ್ತ್ರಗಳ ದಾನ, ಹಿರಣ್ಯ ಎಂದರೆ ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಿನ್ನ ನೊದಲಾದ, ಶಯ್ಯೆ, ಆಸನ ನೊದಲಾದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಭತ್ತ-ಚಾನುರಾದಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ನೊದಲಾದ ಕುದಾನಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅನ್ಯಮತಿಗಳು ಗೋವು, ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ವಸ್ತ್ರ, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಶಯನ, ಆಸನ, ಭತ್ತ, ಚಾನುರ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ನೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಡುವುದು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಈ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರವ್ರಜ್ಯೆಯಂತೂ ನಿರ್ಗ್ರಂಥರೂಪವಿದೆ, ಆ ಧನ, ಧಾನ್ಯ ನೊದಲಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಾನ ಮಾಡುವವರಿಗಲ್ಲಿಯ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯೆ? ಅದಂತೂ ಗೃಹಸ್ಥರ ಕರ್ಮವಿದೆ, ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೂ ಈ ವಸ್ತುಗಳ ದಾನದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯವಂತೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಪಾಪವು ಅಧಿಕವಿದೆ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯವು ಅಲ್ಪವಿದೆ, ಆ ಅಧಿಕಪಾಪ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಲಾಭವಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಲಾಭನಿರವಂಥ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ದೀಕ್ಷೆಯಂತೂ ಈ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಹಿತವಾಗೇ ಇದೆ. || ೪೩ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

**ಸತ್ತೂಮಿತ್ರೇ ಯ ಸಮಾ ಪಸಂಸಣಿಂದಾ ಅಲದ್ಧಿಲದ್ಧಿಸಮಾ |
ತಣಕಣಖ ಸಮಭಾವಾ ಪವ್ರಜ್ಯಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೪೨ ||**

**ಶತ್ರು ಮಿತ್ರೇ ಚ ಸಮಾ ಪ್ರಶಂಸಾನಿಂದ್ಯಾಲಬ್ಧಿಲಬ್ಧಿಸಮಾ |
ತೃಣೇ ಕನಕೇ ಸಮಭಾವಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾ || ೪೨ ||**

ಅರ್ಥ :—ಯಾವುದರೊಳಗೆ ಶತ್ರು-ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿದೆ, ಪ್ರಶಂಸೆ-ನಿಂದೆಗಳಲ್ಲಿ, ಲಾಭ-ಅಲಾಭ ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲು-ಚಿನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವವಿದೆ. ಶತ್ರು-ಮಿತ್ರ, ನಿಂದೆ-ಪ್ರಶಂಸೆ, ಲಾಭ-ಅಲಾಭ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲು-ಚಿನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿದೆ. ಜೈನ ಮುನಿಗಳ ದೀಕ್ಷೆಯು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. || ೪೨ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ನಿಂದೆ-ಪ್ರಶಂಸೆ ಶತ್ರು-ಮಿತ್ರ ಲಬ್ಧಿ-ಅಲಬ್ಧಿ ತೃಣ-ಕನಕವಿಷಯದಲಿ |
ಒಂದೆತೆರ ಸಮಭಾವವಿರುವುದನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಹೇಳಿಹರು || ೪೨ ||**

ಉತ್ತಮಮಜ್ಜಿ ಮಗೇಹೇ ದಾರಿದ್ರೇ ಈಸರೇ ಠಿರಾವೇಕ್ಖಾ |
ಸವ್ವತ್ತ ಗಿಹಿದಪಿಂಡಾ ಪವ್ವಜ್ಜಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೪೮ ||

ಉತ್ತಮಮಧ್ಯಮಗೇಹೇ ದಾರಿದ್ರೇ ಈಶ್ವರೇ ನಿರಸೇಕ್ಖಾ |
ಸರ್ವತ್ರ ಗೃಹೀತಪಿಂಡಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದ್ಯತೀ ಭಣಿತಾ || ೪೮ ||

ಅರ್ಥ :—ಉತ್ತಮ ಗೇಹ ಎಂದರೆ ಶೋಭಾಸಹಿತವಾದ ರಾಜಭವನಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗೇಹ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಶೋಭಾರಹಿತವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಂದ್ಯ-ಧನವಂಶರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಸೇಕ್ಷ ಎಂದರೆ ಇಚ್ಛಾರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಹಾರ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಮುನಿಗಳು ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತರೂತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಆಗ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ಇಲ್ಲವೆ ದಂದ್ರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ!—ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಚ್ಛಾರಹಿತರಾಗಿ ನಿರ್ದೋಷ ಆಹಾರದ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿರುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಗ್ಯ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. || ೪೮ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಠಿಗ್ಗಂಥಾ ಠಿಸ್ಸಂಗಾ ಠಿಮ್ಮಾಣಾಸಾ ಅರಾಯ ಠಿದ್ಧೋಸಾ |
ಠಿಮ್ಮಮ ಠಿರಹಂಕಾರಾ ಪವ್ವಜ್ಜಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೪೯ ||

ನಿಗ್ರಂಥಾ ನಿಃಸಂಗಾ ನಿರ್ಮಾನಾಶಾ ಅರಾಗಾ ನಿರ್ದೋಷಾ |
ನಿರ್ಮಮಾ ನಿರಹಂಕಾರಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದ್ಯತೀ ಭಣಿತಾ || ೪೯ ||

ಅರ್ಥ :—ಆ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯೆಯು ನಿಗ್ರಂಥ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ನಿಃಸಂಗ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಸಂಗವಿಲ್ಲ-ಮಿಶ್ರಣವಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾನಾ ಎಂದರೆ ಮಾನ ಕಷಾಯವು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ, ಮದರಹಿತವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ, ಸಂಸಾರಭೋಗದ ಆಶೆಯಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅರಾಗ ಎಂದರೆ ರಾಗದ ಅಭಾವವಿದೆ, ಸಂಸಾರ-ದೇಹ-ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲ, ನಿರ್ದೋಷ ಎಂದರೆ ಯಾರೊಡನೆ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಮಮ ಎಂದರೆ ಯಾರೊಡನೆ ಮನುಷ್ಯಭಾವವಿಲ್ಲ, ನಿರಹಂಕಾರ ಎಂದರೆ

ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮಗೇಹದಲಿ ಸಧನ ನಿರ್ಧವರಲಿ ನಿರಪೇಕ್ಷರಾಗಿ |
ಎತ್ತಲುಂ ಪಿಂಡಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದಮ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಹೇಳಿಹರು || ೪೮ ||

ನಿರ್ಮಾನ ನಿಗ್ರಂಥ ನಿಃಸಂಗ ನಿರ್ದೋಷಮಲ್ಲದೆ ರಾಗಮೇಷಾಶೆಗಳಿಲ್ಲದ |
ನಿರ್ಮಮ ನಿರಹಂಕಾರವಿರುವುದನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಹೇಳಿಹರು || ೪೯ ||

ಅಪಂಕಾರದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ಆ ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ ಅದೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಅಪಂಕಾರವು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಧನವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : - ಅನ್ಯ ಮತಿಗಳು ವೇಷ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವನ್ನೇ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಅದು ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲ, ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. || ೪೯ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ನಿಸ್ಸೇಹಾ ನಿಲೋಭಾ ನಿರ್ಮೋಹಾ ನಿವ್ವಿಚಾರ ನಿಕ್ಕಲುಸಾ |
ನಿಭಯ ನಿರಾಶಭಾವಾ ಪವ್ರಜ್ಯಾ ಖರಿಸಾ ಭನಿಯಾ || ೫೦ ||**

ನಿಸ್ಸೇಹಾ ನಿಲೋಭಾ ನಿರ್ಮೋಹಾ ನಿವ್ವಿಚಾರಾ ನಿಕಲುಷಾ |

ನಿಭಯಾ ನಿರಾಶಭಾವಾ ಪವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭನಿತಾ || ೫೦ ||

ಅರ್ಥ :—ನಿಸ್ಸೇಹ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವಿಲ್ಲ, ಅದರೊಳಗೆ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿ ರೂಪದ ಸ್ವಿಗ್ಧಭಾವವಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಲೋಭಾ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಹ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಪರದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿಲ್ಲ, ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಪರದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಿವ್ವಿಚಾರ ಎಂದರೆ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ವಿಕಾರದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಶರೀರದ ಚೇಷ್ಟೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರ-ಭೂಷಣಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಅಂಗ-ಉಪಾಂಗಗಳ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ನಿಕಲುಷ ಎಂದರೆ ಮಲಿನಭಾವದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ. ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಷಾಯಗಳು ಮಲಿನ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಷಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ನಿಭಯ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಭಯವಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅವಿನಾಶಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವವನಿಗೆ ಯಾವುದರ ಭಯವಿರುವುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶಭಾವ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಆಶೆಯ ಭಾವವಿಲ್ಲ, ಆಶೆಯಂತೂ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದರದು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವಪರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಆಗ ಏನನ್ನೂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದನೇಲೆ ಯಾವುದರ ಆಶೆಯಿರುವುದು ? ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯು ಹೀಗಿದೆ. ಅನ್ಯ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಪರದ್ರವ್ಯದ ಭೇದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೀಕ್ಷೆಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಇರುವುದು. || ೫೦ ||

ಈಗ ದೀಕ್ಷೆಯ ಬಾಹ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ನಿರ್ಮೋಹ ನಿರೋಭ ನಿವ್ವಿಚಾರ ನಿಸ್ಸೇಹ ನಿಕಲುಷ ನಿರ್ಭಯವದರಂತೆ |
ನಿರ್ಮಲ ನಿರಾಶಭಾವವಿರುವುದನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೫೦ ||**

ಜಹಜಾಯರೂವಸರಿಸಾ ಅವಲಂಬಿಯಭುಯ ಢಿರಾಲುಹಾ ಸಂತಾ |

ಪರಕಿಯಣಿಲಯಣಿವಾಸಾ ಪವ್ವಜ್ಞಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೫೧ ||

ಯಥಾಜಾತರೂಪಸದೃಶೀ ಅವಲಂಬಿತಭುಜಾ ನಿರಾಯುಧಾ ಶಾಂತಾ |

ಪರಕೃತನಿಲಯನಿನಾಸಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾ || ೫೧ ||

ಅರ್ಥ :—ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಯಥಾಜಾತರೂಪಸದೃಶ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಜನ್ಮವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಬಾಲಕನ ನಗ್ನರೂಪವಿರುತ್ತದೆ ಅಂಥವೇ ನಗ್ನರೂಪವು ಅದರಲ್ಲಿದೆ. ಅವಲಂಬಿತಭುಜಾ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಲಂಬಾಯನಾನಮಾಡಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಹುಲ್ಯ ಅಸೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಾಯೋತ್ಸರ್ಗವು ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವದಿರುತ್ತದೆ, ನಿರಾಯುಧಾ ಎಂದರೆ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ, ಶಾಂತ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಗ-ಉಪಾಂಗಗಳು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಶಾಂತಮುದೈಯಿರುತ್ತದೆ. ಪರಕೃತನಿಲಯನಿನಾಸ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇತರರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಿಲಯ ಆ ವಸತಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕೃತ, ಕಾರಿತ, ಅನುಮೋದನ, ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯಗಳಿಂದ ದೋಷವು ತಗಲದಂತೆ ಇತರರು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ವಸತಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗುವಂಥ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅನ್ಯಮತದ ಕೆಲವು ಜನರು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಆಯುಧಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಸುಖದ ಸಲುವಾಗಿ ಚಂಚಲ ಆಸನಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಉಪಾಶ್ರಯ ಮೊದಲಾದ ಇರುವ ನಿವಾಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ವೇಷಮಾತ್ರವಿದೆ, ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂತೂ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. || ೫೧ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಉಪಸಮಖಮದಮಜುತ್ತಾ ಶರೀರಸಂಕಾರವಜ್ಜಿಯಾ ರುಕ್ಖಾ |

ಮುಯರಾಯದೋಸರಹಿಯಾ ಪವ್ವಜ್ಞಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೫೨ ||

ಉಪಸಮಕ್ಷಮದಮಯುಕ್ತಾ ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರ ವರ್ಜಿತಾ ರೂಕ್ಷಾ |

ಮದರಾಗದೋಷರಹಿತಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾ || ೫೨ ||

ಅರ್ಥ :—ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಉಪಸಮಕ್ಷಮದಮಯುಕ್ತಾ ಎಂದರೆ ಉಪಸಮಮತೂ ಮೋಹಕರ್ಮದ ಉದಯದ ಅಭಾವರೂಪವಾದ ಶಾಂತ ಪರಿಣಾಮವು ಮತ್ತು ಕ್ಷಮೆ ಎಂದರೆ ಕ್ರೋಧದ ಅಭಾವರೂಪವಾದ

ನಿರಾಯುಧ ಶಾಂತಮುದೈ ಹುಟ್ಟು ಪಾಗಿರುವಂಥ ರೂಪು ಅವಲಂಬಿತಭುಜ |

ಪರಕೃತನಿಲಯನಿವಾಸವಿರ್ಪುರದನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೫೧ ||

ಆ ದಮಕ್ಷಮಉಪಸಮಯುಕ್ತ ಶರೀರಸಂಸ್ಕಾರವರ್ಜಿತ ರೂಕ್ಷಮೇಣಿ |

ಮದರಾಗದೋಷರಹಿತವಿರ್ಪುರದನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೫೨ ||

ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮೆಯು ಹಾಗೂ ದಮ ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದ ಭಾವಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಿರುವುದು, ಶರೀರ ಸಂಸ್ಕಾರವರ್ಜಿತ ಎಂದರೆ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸದಿರುವುದು ಅದರಲ್ಲಿ ರೂಕ್ಷ ಎಂದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ನೊಂದಲಾದವುಗಳ ಮರ್ದನವಿಲ್ಲ. ಮದ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷರಹಿತವಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅನ್ಯಮತದ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಕ್ರೋಧಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾರೆ, ಶರೀರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸುಂದರವಿಡುತ್ತಾರೆ, ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರಂತೂ ಗೃಹಸ್ಥರ ಸಮಾನರಿಂದಾಗಿ, ಅತೀತ (ಯತಿ) ಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ದೃಢ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ; ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ ಅದೇ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಿದೆ, ಇದರ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡುವವರೇ ನಿಜವಾದ ಅತೀತರಿಂದಾಗಿ-ಯತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. || ೫೨ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ವಿವರೀಯಮೂಢಭಾವಾ ಪಣಟ್ಟಕಮ್ಭಟ್ಟ ಇಟ್ಟಮಿಚ್ಛತ್ತಾ |
ಸಮ್ಯಕ್ತಗುಣವಿಶುದ್ಧಾ ಪವ್ವಜ್ಞಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೫೩ ||**

ವಿಪರೀತಮೂಢಭಾವಾ ಪ್ರಣಿಷ್ಟಕರ್ಮಾಷ್ಟ ನಷ್ಟಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾ |
ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಗುಣವಿಶುದ್ಧಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾ || ೫೩ ||

ಅರ್ಥ :—ಪ್ರವ್ರಜ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನ ಮೂಢಭಾವವು, ಅಜ್ಞಾನಭಾವವು ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ದೂರವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯಮತಿಗಳು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತದಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರ ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿ ನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಢಭಾವವಿದೆ. ಜೈನ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕಾಂತದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಮೂಢಭಾವವಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾದಿಗಳು ಪ್ರಣಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ, ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅತತ್ತ್ವಾರ್ಥಶ್ರದ್ಧಾನರೂಪ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಅಭಾವವಿದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಅದು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವನಾಮದ ಗುಣದಿಂದ ವಿಶುದ್ಧವಿದೆ, ನಿರ್ಮಲವಿದೆ, ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಸಹಿತವಾದ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷವು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. || ೫೩ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಪವ್ವಜ್ಞಾ ಛಹಸಂಹಣಣೇಸು ಭಣಿಯ ಣಿಗ್ಗಂಥಾ |
ಭಾವಂತಿ ಭವ್ವಪುರಿಸಾ ಕಮ್ಯಕ್ತಯಕಾರಣೇ ಭಣಿಯಾ || ೫೪ ||**

ಸಾಮ್ಯಭಾವವಿದ್ದಷ್ಟು ಕರ್ಮಗಳು ಶ್ರಣಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಭಾವವಾಗಿ |
ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಗುಣವಿಶುದ್ಧವಿರುವುದನು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೫೪ ||
ಜೀವ ಷಟ್ಪಿಂಹವವನಂತನಿರೆ ಜಿನಮಾರ್ಗದಿ ನಿಗ್ರಂಥ ದೀಕ್ಷೆ ಪೇಳಿದೆ |
ಭಾವಿಪನು ಭವ್ಯಪುರುಷವಿದನು ಕರ್ಮಕ್ಷಯಕಾರಣವೆಂದು ಪೇಳಿದೆ || ೫೪ ||

ಜಿನಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಷಟ್ಸಂಹನನೇಷು ಭಣಿತಾ ನಿರ್ಗುಠಾ |

ಭಾವಯಂತಿ ಭವ್ಯಪುರುಷಾಃ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಕಾರಣೇ ಭಣಿತಾ || ೫೪ ||

ಅರ್ಥ :- ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಆರು ಸಂಹನನವುಳ್ಳ ಜೀವನಿಗೆ ಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅದು ನಿರ್ಗುಠ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಎಲ್ಲ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಹಿತ ಯಥಾಜಾತಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಇದನ್ನು ಭವ್ಯ ಪುರುಷರೇ ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಕರ್ಮಕ್ಷಯದ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚ ಮೊದಲಾದ ಆರು ಶರೀರದ ಸಂಹನನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲೂ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ, ಭವ್ಯಪುರುಷರಿರುವವರು ಕರ್ಮಕ್ಷಯದ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ವಜ್ರವೃಷಭ ಮೊದಲಾದ ದೃಢಸಂಹನನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಅಸಂಸೃಷಾಟಿಕ ಸಂಹನನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿಲ್ಲ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಗುಠರೂಪ ದೀಕ್ಷೆಯಂತೂ ಅಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸೃಷಾಟಿಕಾ ಸಂಹನನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತಿಲತುಸಮತ್ತನಿಮಿತ್ತಸಮ ಬಾಹಿರಗ್ಗಂಥಸಂಗಹೋ ಣತ್ತಿ |

ಪವ್ವಜ್ಜ ಹವಣ ಏಸಾ ಜಹ ಭಣಿಯಾ ಸವ್ವದರಸೀಹಿಂ || ೫೫ ||

ತಿಲತುಷಮಾತ್ರನಿಮಿತ್ತಸಮಃ ಬಾಹ್ಯಗ್ಗಂಥಸಂಗ್ರಹಃ ನಾಸ್ತಿ |

ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಭವತಿ ಏಷಾ ಯಥಾ ಭಣಿತಾ ಸರ್ವದರ್ಶಿಭಿಃ || ೫೫ ||

ಅರ್ಥ :- ಆ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿನ ತವಡಿನಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಭಾವರೂಪದ ಇಚ್ಛೆ ಎಂದರೆ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಆ ಎಲ್ಲಿನ ತವಡು ಮಾತ್ರ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹದ ಸಂಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಂಥ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ, ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಮೊದಲಾದವರು ಅಪವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಧುವಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದರ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಂತೂ ಹೇಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಅದು ಕಾಲದೋಷವಿದೆ. || ೫೫ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಉವಸಗ್ಗಪರಿಸಹಸಹಾ ಣಿಜ್ಜಣದೇಸೇ ಹಿ ಣಿಚ್ಛ ಅತ್ತಥ |

ಸಿಲ ಕಟ್ಟೇ ಭೂಮಿತಲೇ ಸವ್ವೇ ಆರುಹಣ ಸವ್ವತ್ಥ || ೫೬ ||

ಆ ತಿಲತುಷಪ್ರಮಾಣ ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ ಮೇಣ್ಣತ್ಯಮರಾಗವಿಲ್ಲ |

ಈ ತೆರದ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವಿದ್ದಿದು ಸರ್ವಜ್ಞಜಿನದೇವ ಪೇಳಿದಂತಿರುವುದು || ೫೫ ||

ಉಪಸರ್ಗಪರೀಷಹ ಸಹಿಪರು ನಿತ್ಯನಿರ್ಜನಸ್ಥಳದಲಿರುವರು |

ತಪಸಿ ಶಿಲಾಕಾಷ್ಠ ಮೇಣ್ಣೂತಲದಲಿ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವತ್ರ ನೆರೆಸುವರು || ೫೬ ||

ಉಪಸರ್ಗಪರೀಷಹಪಹಾ ನಿರ್ಜನದೇಶೇ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ತಿಷ್ಠತಿ |

ಶಿಲಾಯಾಂ ಕಾಷ್ಠೇ ಭೂಮಿತಲೇ ಸರ್ವಾಣಿ ಆರೋಹತಿ ಸರ್ವತ್ರ || ೫೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಉಪಸರ್ಗ ಅಥವಾ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ತಿಯಂಚ ಮತ್ತು ಅಜೇತನಕೃತ ಉಪದ್ರವ ಇನ್ನು ಪರೀಷಹ ಎಂದರೆ ದೈವ-ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಸಮಭಾವದಿಂದ ಸಹಿಸುವಂಥ ಪ್ರವೃತ್ಯಸಹಿತ ಮುನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಅನ್ಯಜನರು ವಾಸಮಾಡದಂಥ ನಿರ್ಜನವಾದ ವನಾದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಶಿಲಾತಲ, ಕಾಷ್ಠ, ಭೂಮಿತಲದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ, ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, 'ಸರ್ವತ್ರ'ವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ವನದಲ್ಲಿರುವರು ಮತ್ತು ಕಿಂಚಿತ್‌ಕಾಲ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಇಂಥ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಮುನಿಗಳು ಉಪಸರ್ಗ ಪರೀಷಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆ, ಕಾಷ್ಠ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ, ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಅನ್ಯಮತದ ವೇಷಧಾರಿಗಳಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದಿ, ಪ್ರಮಾದಿಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೫೬ ||

ಈಗ ಅನ್ಯ ವಿಶೇಷ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಸುಮಹಿಲಸಂಧಸಂಗಂ ಕುಶೀಲಸಗಂ ಣ ಕುಣಇ ವಿಕಹಾಟ |

ಸಜ್ಞಾ ಯರ್ಮಾಣಜುತಾ ಪವ್ವಜ್ಞಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೫೭ ||

ಪಶುಮಹಿಲಾಸಂಧಸಂಗಂ ಕುಶೀಲಸಂಗಂ ನ ಕರೋತಿ ವಿಕಥಾಃ |

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾ || ೫೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಅ ಪ್ರವೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶು-ತಿಯಂಚ, ಮಹಿಳೆ (ಸ್ತ್ರೀ), ಸಂಧ (ನಪುಂಸಕ) ಇವರುಗಳ ಸಂಗ ಹಾಗೂ ಕುಶೀಲ (ವ್ಯಭಿಚಾರಿ) ಪುರುಷನ ಸಂಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಸ್ತ್ರೀಕಥೆ, ರಾಜಕಥೆ, ಭೋಜನಕಥೆ ಮತ್ತು ಜೋರ ಇತ್ಯಾದಿಕರ ಕಥೆಗಳು ವಿಕಥೆಗಳಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜನವಚನಗಳ ಪಠನ-ಪಾಠನ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲ ಧ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರವೃತ್ಯವನ್ನು ಜನದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಸಂಗತಿ ಮಾಡಿದರೆ, ವಿಕಥಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾದಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಆಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕುಸಂಗತಿಯು ನಿಷಿದ್ಧವಿದೆ. ಅನ್ಯ ವೇಷಗಳಂತೆ ಈ ವೇಷವಿಲ್ಲ. ಇದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಅನ್ಯ ಸಂಸಾರ ಮಾರ್ಗವೆ. || ೫೭ ||

ಈಗ ಮತ್ತೆ ವಿಶೇಷ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸ್ತ್ರೀನಪುಂಸಕಪಶುಸಂಗಂ ಕುಶೀಲಸಂಗಂ ಮೇಚ್ಛಿಕಥೆ ಮಾಡದಿರುವುದು |

ಧ್ಯಾನಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲಿಯುಕ್ತವಿರ್ಪದಮು ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜನರು ಪೇಳಿಹರು || ೫೭ ||

**ತವವಯುಗುಣೇಹಿಂ ಸುದ್ಧಾ ಸಂಜಮಸಮ್ಯಕ್ತಗುಣವಿಸುದ್ಧಾ ಯ |
ಸುದ್ಧಾ ಗುಣೇಹಿಂ ಸುದ್ಧಾ ಪವ್ವಜ್ಞಾ ಖರಿಸಾ ಭಣಿಯಾ || ೫೮ ||**

**ತಪೋವ್ರತಗುಣೈಃ ಶುದ್ಧಾ ಸಂಯಮಸನ್ಯುಕ್ತ್ವಗುಣವಿಶುದ್ಧಾ ಚ |
ಶುದ್ಧಾ ಗುಣೈಃ ಶುದ್ಧಾ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಈದೃಶೀ ಭಣಿತಾಃ || ೫೮ ||**

ಅರ್ಥ :- ಜಿನದೇವರು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ತಪ ಎಂದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಅಭ್ಯಂತರವೆಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರದ ತಪ ಮತ್ತು ವ್ರತ ಎಂದರೆ ಐದು ಮಹಾವ್ರತಗಳು ಇನ್ನು ಗುಣ ಎಂದರೆ ಇವುಗಳ ಭೇದ ರೂಪಗಳಾದ ಉತ್ತರಗುಣಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಂಯಮ' ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿರೋಧ, ಷಡ್‌ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆ 'ಸನ್ಯುಕ್ತ್ವ' ಎಂದರೆ ತತ್ಪಾರ್ಥಶ್ರದ್ಧಾನಲಕ್ಷಣ ನಿಶ್ಚಯ-ವ್ಯವಹಾರರೂಪ ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ 'ಗುಣ' ಎಂದರೆ ಮೂಲಗುಣಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧ, ಅತಿಚಾರಹಿತ ನಿರ್ಮಲವಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧವಿದೆ, ವೇಷಮಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲ ; ಹೀಗೆ ಶುದ್ಧ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ತಪ ವ್ರತ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಗಳು ಸಹಿತ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಗುಣ ಹಾಗೂ ಅತಿಚಾರಗಳ ಶೋಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೀಕ್ಷೆಯು ಶುದ್ಧವಿದೆ. ಅನ್ಯವಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ವೇತಾಂಬ ರಾದಿಗಳು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಆ ದೀಕ್ಷೆಯು ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ. || ೫೮ ||

ಈಗ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಕಥನದ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

**ಏವಂ ಆಯತ್ತಣಗುಣಪಜ್ಜಂತಾ ಬಹುವಿಸುದ್ಧಸಮ್ಯತ್ತೇ |
ನಿಗ್ಗಂಥೇ ಜಿನಮಾಗ್ಗೇ ಸಂಖೇವೇಣಂ ಜಹಾಖಾದಂ || ೫೯ ||**

**ಏವಂ ಆಯತನಗುಣಪರ್ಯಾಪ್ತಾ ಬಹುವಿಸುದ್ಧಸಮ್ಯಕ್ತ್ವೇ |
ನಿಗ್ರಂಥೇ ಜಿನಮಾರ್ಗೇ ಸಂಕ್ಷೇಪೇಣ ಯಥಾಖ್ಯಾತಮ್ || ೫೯ ||**

ಅರ್ಥ :- ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆಯತನ ಎಂದರೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸ್ಥಾನವು, ಆ ನಿಗ್ರಂಥ ಮುನಿಯು, ಅದರ ಗುಣಗಳೆಷ್ಟಿವೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಪಜ್ಜಂತಾ ಎಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅನ್ಯವೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಗುಣಗಳು

ವ್ರತ ತಪಗುಣಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸಂಯಮ ಮೇಣ್ವಮ್ಯಕ್ತ್ವಗುಣದಿಂದ ವಿಶುದ್ಧ |
ಇತಿಗುಣವಿಶುದ್ಧವಿಪ್ರದಮ ಶುದ್ಧದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಪೇಳಿಹರು || ೫೮ ||
ಈ ರೀತಿ ಆಯತನಗುಣದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬಹುವಿಸುದ್ಧಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಯುತ |
ನಿರಗ್ರಂಥವಮು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಪೇಳಿದೆ || ೫೯ ||

೧ ಆಯತ್ತಣಗುಣಪಜ್ಜಂತಾ' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.
೨ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಹೀಕ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಆಯತನ'ದ ಸಂಸ್ಕೃತವು 'ಅತ್ಯತ್ನ' ವೆಂದಿದೆ.

ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು ಆ ಗುಣಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯುಕ್ತವು ವಿಶುದ್ಧವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅತಿಚಾರ ರಹಿತವಾದ ಸನ್ಯುಕ್ತವು ಕೆಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ನಿರ್ಗುಂಠರೂಪವಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ-ಅಭ್ಯಂತರ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯವು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಸನ್ಯುಕ್ತವೆಂದೂ ನಿರ್ಗುಂಠರೂಪವೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇತರ ನೈಯಾಯಿಕ ವೈಶೇಷಿಕ, ಸ್ವಾಂಖ್ಯ, ವೇದಾಂತ, ಮೀಮಾಂಸಕ, ಷಾತಂಜಲಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲದೋಷದಿಂದ ಜೈನಮತದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಮತ್ತು ಜೈನರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಶ್ರೇತಾಂಬರ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಸ್ವರೂಪದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಈ ಬೋಧ ಸಾಹುಡವನ್ನು ಸಂಕೋಚಗೊಳಿಸುತ್ತ ಆಚಾರ್ಯಭಗವಂತರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ರೂಪತ್ವಂ ಸುದ್ಧತ್ವಂ ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಜಿಣವರೇಪಿಂ ಜಹ ಭಣಿಯಂ |

ಭವ್ವಜಿಣಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಷಟ್ಕಾಯಹಿತಂಕರಂ ಉತ್ತಂ || ೬೦ ||

ರೂಪತ್ವಂ ಶುದ್ಧತ್ವಂ ಜಿನಮಾರ್ಗೇ ಜಿನವರೈಃ ಯಥಾ ಭಣಿತಮ್ |

ಭವ್ಯಜನಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಷಟ್ಕಾಯಹಿತಂಕರಂ ಉತ್ತಮ್ || ೬೦ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗ ಭಾವರೂಪವಾದ ಅರ್ಥವು ಶುದ್ಧವಿದೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ರೂಪಸ್ವರೂಪ ಎಂದರೆ ಬಾಹ್ಯಸ್ವರೂಪ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಹೇಗೆ ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೆ ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತಮಾಡುವಂಥ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಭವ್ಯಜೀವರುಗಳ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಬೋಧಸಾಹುಡದಲ್ಲಿ ಆಯತನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದವರೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳ ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳ ಬಾಹ್ಯ-ಅಂತರಂಗ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜಿನದೇವರು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆ ರೂಪವು ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾಗಿ ಅಸಂಜ್ಞೀವರಿಗಿನ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ, ಸಂಜ್ಞೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು-ಉಪಾಯವನ್ನು ಭವ್ಯ ಜೀವರುಗಳ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರುಗಳು ಅನಾದಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಿಥ್ಯಾ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅದುದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಯತನ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಾನ ಧರ್ಮದ

ಹೇಗೆ ರೂಪತ್ವ ಶುದ್ಧತ್ವಂ ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿನವರರು ಹೇಳಿರುವರು |

ಹಾಗೆ ಭವ್ಯಜನಬೋಧನಾರ್ಥಷಟ್ಕಾಯ ಹಿತಕರವಾದುದನು ಹೇಳಿದೆ || ೬೦ ||

ಸ್ಥಳಗಳ ಅಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಜೀವರುಗಳು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಥಾ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಸುಖ ಪಡೆಯಲು ಅನೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಯಥಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖವೆಲ್ಲಿಯದು ? ಆದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರು ದಯಾಳುಗಳಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯತನ ನೊದಲಾದವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ, ಓದಿರಿ, ಧಾರಣ ಮಾಡಿರಿ ಮತ್ತು ಇದರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಿರಿ. ಇದರ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿರಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗುವಿರಿ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ದುಃಖದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ನೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಂದು ಹೇಳುವುದು ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ಈ ಬೋಧಸಾಹುಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಧರ್ಮದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಇವು ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತಮಾಡುವಂಥವುಗಳಿವೆ. ಅನ್ಯಮತಿಗಳು ಇವನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಹಿಂಸಾರೂಪರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಜೀವಗಳಿಗೆ ಹಿತ ಮಾಡುವಂಥವಿಲ್ಲ. ಈ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸಂಯಮಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅರಹಂತ, ಸಿದ್ಧರಿಗೇನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಂತೂ ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತ ಮಾಡುವಂಥವೇ ಇದ್ದಾರೆ ಆದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇದಂತೂ ಸತ್ಯವಿದೆ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ ಆ ಆಕಾಶದ ಪ್ರದೇಶರೂಪ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಸರ್ವತದ ಗುಹೆ ವನಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಕ್ಕತ್ತಿಮ ಜೈತ್ಯಾಲಯಗಳೆಲ್ಲವು ಸ್ವಯಮೇವ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ಅವನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಯೋಜನ ಮತ್ತು ನಿಮಿತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಚಾರಮಾತ್ರದಿಂದ ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತಮಾಡುವಂಥವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಜಡವಿದ್ದು, ಇವು ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವುದರ ಒಳಿತು-ಕೆಡಕು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜಡಕ್ಕೆ ಸುಖ-ದುಃಖ ನೊದಲಾದ ಫಲಗಳ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇವೂ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಿವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅರಹಂತ ನೊದಲಾದವರು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ-ನಿವಾಸ ನೊದಲಾದವು ಪ್ರಶಸ್ತವಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಅರಹಂತಾದಿಕರ ಅಶ್ರಯದಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ನೊದಲಾದವೂ ಪೂಜ್ಯವಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದರೆ ಗೃಹಸ್ಥರು ಜಿನಮಂದಿರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ವಸತಿಗೆ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಂತೂ ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ನಿರಾಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಾಹುಳ್ಯತೆಯು ಹೇಗಿದೆ ?

ಉತ್ತರ :—ಗೃಹಸ್ಥನು ಅರಹಂತ, ಸಿದ್ಧ, ಮುನಿಗಳ ಉಪಾಸಕನಿದ್ದಾನೆ, ಇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿರುವಲ್ಲಿ ಯಂತೂ ಅವರ ವಂದನೆ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿರುವಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ವಂದನೆ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವರುಗಳಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರು ಮುಕ್ತವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆ ಅಕ್ಕತ್ತಿಮ ಜೈತ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ವಂದನೆ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ವಿಶೇಷವು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ಪುನಃ ಅವರ ಮುದ್ರೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತಡಾಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅನುರಾಗವು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ಅನುರಾಗದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪುಣ್ಯಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಉಪದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಧಾರಣ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮದ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ ಅದರಂತೆ ಅವರ ತಡಾಕಾರ ಪ್ರತಿಮೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಶಾಂತಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಧ್ಯಾನದ ಮುದ್ರೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಶರಾಗ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅನುರಾಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಷಟ್ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಹಿತ ಮಾಡುವಂಥವೆಂದು ಉಪಚಾರದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಜನಮಂದಿರ, ವಸತಿಕೆ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪೂಜೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಆರಂಭವಂತೂ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕಾರ್ಯವಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಅಲ್ಪಸಾಪ ಹೇಳಿದೆ, ಅಧಿಕಪುಣ್ಯ ಹೇಳಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಪದದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ, ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕ ಧನ ಉಪಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು, ವಾಸಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ವಿನಾಶಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಆರಂಭ ಮಾಡಿ ಆಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಡಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಇವುಗಳ ಮಹಾ ಸಾಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥನ ಮಹಾಸಾಪವಂತೂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದು, ಅನ್ಯಾಯ, ಕಳವು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಧನೋಪಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು, ತ್ರಸಜೀವನಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದು ಇವು ಮಹಾಸಾಪಗಳಿವೆ.

ಗೃಹಸ್ಥಾಚಾರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮುನಿಯಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಗೃಹಸ್ಥನ ನ್ಯಾಯಕಾರ್ಯಗಳು ಅನ್ಯಾಯಗಳೇ ಇವೆ, ಮುನಿಗೆ ಕೂಡ ಆಹಾರಾದಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಮುನಿಯನ್ನು ಹಿಂಸಕನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಪದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆರಂಭದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸಾಪವನ್ನೇ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜನಮಂದಿರ, ವಸತಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂಜೆ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಅಲ್ಪಸಾಪವಿದೆ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರ ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಅನುರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ವೈಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಸನ್ಯುಕ್ತದ ಅಂಗಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿವೆ, ಅದುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಇನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮಾನುರಾಗವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಯಾವುದು ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಂತೂ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು, ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಾಪವನ್ನೇಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು, ಸಾಮಾನ್ಯಕ, ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ, ಪ್ರೋಷಧ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ :—ನೀನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು ಈ ಜಾತಿಯಿಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪುಣ್ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಆರಂಭ ಪರಿಗ್ರಹದ ಮನಸ್ಸು ಸಾಮಾನ್ಯಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ ಮೊದಲಾದ ನಿರಾರಂಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರೂಪದಿಂದ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲನೆಂಬುದು ಅನುಭವ ಗಮ್ಯವಿದೆ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಭಾವಗಳ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯಕ ಮೊದಲಾದ ನಿರಾರಂಭ ಕಾರ್ಯಗಳ ವೇಷಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆನು ನಿಶಿಷ್ಟ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಂತೂ ಜಡವಿವೆ, ಕೇವಲ ಜಡದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಫಲವಂತೂ ಆತ್ಮನಿಗೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಭಾವಗಳು ಎಷ್ಟು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತವೆ ಅಷ್ಟು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲವು ತನಗೆ ತಗಲುತ್ತದೆ, ಹೀಗೆ ನಿಶಿಷ್ಟ ಪುಣ್ಯವಂತೂ ಭಾವಗಳ ಅನುಸಾರವಿದೆ.

ಆರಂಭ ಪರಿಗ್ರಹಿಯ ಭಾವಗಳಂತೂ ಪೂಜೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೊದಲಾದ ದೊಡ್ಡ ಆರಂಭಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಅನುರಾಗದೊಡನೆ ತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆ ಗೃಹಸ್ಥಾಚಾರದ ದೊಡ್ಡ ಆರಂಭದಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪದವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಗೃಹಸ್ಥಾಚಾರದ ಆರಂಭವು ಬಿಡುವುದು, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮ

ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ದೊಡ್ಡ ಆರಂಭ ಕೂಡ ಪದದ ಅನುಸಾರ ಕುಂದುವುದು. ಮುನಿಯಾದಾಗ ಆರಂಭವನ್ನೇನು ಮಾಡುವನು ? ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಂತೂ ಸರ್ವಥಾ ಆರಂಭ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯ ಬಾಹ್ಯಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಆ ಬಾಹ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಿವೆ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪರಹಿತ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ಶರಣಾದಿರೂಪದ ಆತ್ಮ ಪರಿಣಾನುಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಿವೆ. (ಹೇಯಬುದ್ಧಿಸಹಿತ) ಧರ್ಮಾನುರಾಗವು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸಹಕಾರಿಯಿದೆ ಮತ್ತು (ಆಂತಿಕವೀತರಾಗಭಾವಸಹಿತ) ಧರ್ಮಾನುರಾಗದ ತೀವ್ರ-ಮಂದದ ಭೇದಗಳು ಅಧಿಕವಿವೆ, ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಭಾವಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪದವಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು. ತಮ್ಮ ಒಳಿತು-ಕೆಡಕುಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾವಗಳ ಅಧೀನವಿವೆ, ಬಾಹ್ಯ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಂತೂ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಿವೆ, ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ ವಿದ್ವರ ನಿಮಿತ್ತ ಕೂಡ ಸಹಕಾರಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ಉಪಾದಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮಿತ್ತವೇನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಈ ಬೋಧಸಾಹುಡದ ಆಶಯವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಯತನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಬಾಹ್ಯದಂತೆಯೇ ಹಾಗೂ ಜೈತ್ಯಗೃಹ, ಪ್ರತೀವೆ, ಜಿನಬಿಂಬ, ಜಿನಮುದ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಧಾತು ಸಾಪಾಕಾದಿಗಳದ್ದೂ ವ್ಯವಹಾರವಿರುವಂತೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು, ಅನ್ಯ ಮತಿಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವರೂಪ ಕೆಡಿಸಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಈ ದ್ರವ್ಯವ್ಯವಹಾರದ ಪ್ರರೂಪಣೆಯು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆದಿಯಿಂದ ಎರಡನೇ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಂ ಜೈತ್ಯಾಲಯತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಜಿನಭವನಗಳೂ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಆದರೆ ಗೃಹಸ್ಥರು ಇವುಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಇವು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಆ ಜಿನಮಂದಿರ, ಪ್ರತೀವೆ, ಪೂಜೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸರ್ವಥಾ ನಿಷೇಧ, ಮಾಡುವಂಥವರು ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವರ ಸಂಗತಿ ಮಾಡಬಾರದು. [‘ಶ್ರದ್ಧಾಭ್ರಷ್ಟರ ಸಂಸರ್ಕದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ (ಗೃಹದಲ್ಲಿ) ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ನಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವಾಗುವುದು, ಆದರೆ ಇಂಥ ವರ್ಗವಂತೂ ಸರ್ವ ದೋಷಗಳ ಆಕರವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾದಿ ದೋಷಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಿದೆ’ ಯೆಂದು ಮೂಲಾಚಾರ ಆ. ೧೦, ಗಾಢೆ ೯೬ ಪುಟ ೪೯೧ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.]

ಈ ಬೋಧಸಾಹುಡದ ವರ್ಣನೆಯು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಕಲ್ಪಿತವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಸಾರ ವಿದೆಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ನದ್ಧವಿಯಾರೋಹೂಃ ಭಾಸಾಸುತ್ತೇಸು ಜಂ ಜಿಣೇ ಕಹಿಯಂ |
ಸೋ ತಹ ಕಹಿಯಂ ಣಾಯಂ ಸೀಸೇಣ ಯ ಭದ್ಧಬಾಹುಸ್ಸು || ೬೦ ||**

ಜಿನರು ಭಾಷಾಸೂತ್ರದಿ ಪೇಳುದು ಶಾಬ್ದಿಕ ವಿಕಾರರೂಪದಿಂದಾಗಿಹುದು |

ಅನಿತುಮನರಿತಾ ಭದ್ರಬಾಹುಮುನಿ ಅರಿತಂತೆ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪೇಳರು || ೬೦ ||

ಶಬ್ದವಿಕಾರೋ ಭೂತಃ ಭಾಷಾಸೂತ್ರೇಷು ಯಜ್ಞಿನೇನ ಕಥಿತಮ್ |

ತತ್ ತಥಾ ಕಥಿತಂ ಜ್ಞಾತಂ ಶಿಷ್ಯೇಣ ಚ ಭದ್ರಬಾಹೋಃ || ೬೦ ||

ಅರ್ಥ :—ಶಬ್ದದ ವಿಕಾರದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಈ ಅಕ್ಷರರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಭಾಷಾಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿರುವುದೇ ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರರೂಪವಾಗಿ ಬಂತು ಮತ್ತು ಜಿನದೇವರು ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಭದ್ರಬಾಹುನಾನಂದ ಸಂಚಿನು ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳು ತಿಳಿದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ನಿವಿಶಾಖಾಚಾರ್ಯ ನೊಡಲಾದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿದರು ಅದೇ ಅರ್ಥ ರೂಪವಾಗಿ ನಿಶಾಖಾಚಾರ್ಯರ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆದು ಬಂತು. ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. || ೬೦ ||

ಈಗ ಭದ್ರಬಾಹು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಚನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಬಾರಸಅಂಗವಿಯಾಣಂ ಚಲುದಸಪ್ತಂಗಳಿಲಲವಿತ್ಥರಣಂ |

ಸುಯಣಾಣಿ ಭದ್ರಬಾಹೂ ಗಮಯಗುರೂ ಭಯವಟ್ ಜಯಲು || ೬೧ ||

ದ್ವಾದಶಾಂಗವಿಜ್ಞಾನಃ ಚತುರ್ದಶಪೂರ್ವಾಂಗ ವಿಪುಲವಿಸ್ತರಣಃ |

ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಿಭದ್ರಬಾಹುಃ ಗಮಕಗುರುಃ ಭಗವಾನ್ ಜಯತು || ೬೨ ||

ಅರ್ಥ :—ಭದ್ರಬಾಹು ನಾನಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಜಯವಂತರಾಗಿರಲಿ ! ಅವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವಿದೆ, ಅವರಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿಪುಲ ಪೂರ್ವಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಪೂರ್ಣ ಭಾವಜ್ಞಾನಸಹಿತ ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕವಾದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವು ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು, 'ಗಮಕಗುರು'ಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಆ ಸೂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಮಾಡುವವರನ್ನು 'ಗಮಕ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅವರೂ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಭಗವಂತರಿದ್ದಾರೆ—ಸುರಾಸುರರಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಜಯವಂತರಾಗಿರಲಿ ! ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸತ್ತಾರೂಪದ ನಮಸ್ಕಾರವು ಸೂಚಿತವಿದೆ. 'ಜಯತಿ' ಧಾತುವು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದೆ, ಆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಭದ್ರಬಾಹು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಐದನೆಯ ಶ್ರುತಕೇವಲಿಗಳಾದರು. ಅವರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಈ ಬೋಧಸಾಹುಡ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಂತಿಮ ಮಂಗಳದ ಸಲುವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರು ಸ್ತುತಿರೂಪ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬೋಧಸಾಹುಡವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. || ೬೨ ||

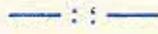
ಚತುರ್ದಶ ಪೂರ್ವಗಳ ವಿಪುಲವಿಸ್ತಾರ ದ್ವಾದಶಾಂಗಗಳಜ್ಞಾನವಿರ್ವ |

ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಿ ಭದ್ರಬಾಹು ಗಮಕಗುರು ಭಗವಾನ ಜಯವಂತಿರಲಿ || ೬೨ ||

೧ 'ನಿಶಾಖಾಚಾರ್ಯ' ಇದು ಮಾರ್ಯಾಸಮ್ರಾಟ್ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರು ಇದೆ

ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದೀ ಮುನಿರೂಪ ಸತ್ಯವಿದ್ದನ್ನೆ ವೇಷಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂದ್ಯವಿವೆ
ವ್ಯವಹಾರದಿಂದಿವರಧಾತುಸಾಷಾಣಮಯ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ನಂದ್ಯವಿವೆ
ನೀರ ಜಿನಬೋಧವನು ಗೌತಮಗಣಧರ ಧರಿಸಿದನು
ವರ್ತಿಸಿದರು ೧ ಸಂಚಮಗುರು ಮದಬಿಟ್ಟವರ್ಗೆ ನಮಿಸೆನು

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭ. ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವವಿರಚಿತ ಅಷ್ಟಸಾಹುಡದಲ್ಲಿ ಗಾಲ್ಪನೆಯ ಬೋಧಸಾಹುಡ
ಮತ್ತು ಅದರ ಜಯಚಂದ ಛಾಂದಾಕೃತ ದೇಶಭಾಷಾಮಯ ವಚನಿಕೆಯ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನುವಾದವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಭಾವಪಾಹುಡ

**ಪರನಾತ್ಮನಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಭಾವವನೆ ಮಾಡುವ |
 ಭಾವಪಾಹುಡದ ದೇಶಭಾಷಾನುಯ ವಚನಿಕ ರಚಿಸುವೆ ||**

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಗಲಪೂರ್ವಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಭ. ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವಕೃತಭಾವಪಾಹುಡ ಗಾಢಾ
 ಬಂಧದ ದೇಶಭಾಷಾನುಯವಾದ ವಚನಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು
 ಇಷ್ಟದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಮಂಗಲಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

**ಠಾಮಿಠಾಠಾ ಜಿಣವರಿಂದೇ ಠರಸುರಭವಣಿಂದವಂದಿಖ ಸಿದ್ಧೇ |
 ವ್ರೋಚ್ಯಾಮಿ ಭಾವಪಾಹುಡಮವನೇಸೇ ಸಂಜದೇ ಸಿರಸಾ || ೧ ||**
**ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಜಿನವರೇಂದ್ರಾನ್ ನರಸುರಭವನೇಂದ್ರವಂದಿತಾನ್ ಸಿದ್ಧಾನ್ |
 ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭಾವಪ್ರಾಭೃತಮವಶೇಷಾನ್ ಸಂಯತಾನ್ ಸಿರಸಾ || ೧ ||**

ಅರ್ಥ :-ನಾನು ಭಾವಪಾಹುಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೇಳುವೆನೆಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
 ಮೊದಲು ಜಿನವರೇಂದ್ರ ಎಂದರೆ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪರಮದೇವ ಕಾಗೂ ಸಿದ್ಧ ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳ ನಾಶ
 ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಪದವಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಮತ್ತು ಅವಶೇಷ ಸಂಯತ ಎಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು
 ಸರ್ವಸಾಧುಗಳು ಹೀಗೆ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ಮಸ್ತಕದಿಂದ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವೆನು. ಆ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ
 ಗಳು ನರ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ, ಸುರ ಎಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿ ದೇವ, ಭವನೇಂದ್ರ ಎಂದರೆ ಪಾತಾಳವಾಸಿ ದೇವ
 ಇವರುಗಳ ಇಂದ್ರರುಗಳಿಂದ ವಂದನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವನಾರ್ಥ :-ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಭಾವಪಾಹುಡ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಆ ಭಾವಪ್ರಧಾನರಾದ
 ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರವು ಯುಕ್ತವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಜಿನವರೇಂದ್ರರು-ಜಿನ ಎಂದರೆ
 ಗುಣಶ್ರೇಣೀ ನಿರ್ಜರಾಯುಕ್ತರಾದ ಅವಿರತ ಸನ್ಯಾಸಿ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ನರ ಎಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದಂಥ

**ನಮಿಸಿ ನರಸುರಭವನೇಂದ್ರವಂದಿತ ಜಿವವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಿಗೆ |
 ಆ ಮುನಿಶೇಷರಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಿಸಿ ಭಾವಪಾಹುಡವ ಹೇಳುವೆನು || ೧ ||**

ಗಣಧರ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪರಮದೇವರಿಂದ್ಧಾರೆ, ಆ ಗುಣಶ್ರೇಣೀನಿರ್ಜರೆಯು ಶುದ್ಧ ಭಾವದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ತೀರ್ಥಂಕರಭಾವದ ಫಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು, ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ನಾಶಮಾಡಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡರು, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶಮಾಡಿ, ಪರಮಶುದ್ಧ ಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧರಾದರು, ಆಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಶುದ್ಧಭಾವದ ಏಕದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಶುದ್ಧಭಾವದ ದೀಕ್ಷೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧುಗಳಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಕೂಡ ಶುದ್ಧಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಭಾವದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಮೂರುಲೋಕದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯವೆಂದನಾಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ 'ಭಾವಸಾಹುಡ'ದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಯುಕ್ತವಿದೆ. ಮಸ್ತಕದ ಮುಖಾಂತರ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳು ಬಂದುಬಿಡುವವು, ಏಕೆಂದರೆ ಮಸ್ತಕವು ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಿದೆ. ಸ್ವಯಂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದಾಗ ತನ್ನ ಭಾವಪೂರ್ವಕವೇ ಆಯಿತು, ಅದರಲ್ಲಿ 'ಮನ-ವಚನ ಕಾಯ' ಮೂರೂ ಬಂದುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೧ ||

ಲಿಂಗವು ದ್ರವ್ಯ, ಭಾವದ ಭೇದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ್ದಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವು ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವೋ ಹಿ ಪಥಮಲಿಂಗಂ ಣ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಂ ಚ ಜಾಣ ಪರಮತ್ಮಂ |

ಭಾವೋ ಕಾರಣಭೂದೋ ಗುಣದೋಸಾಣಂ ಜಿಣಾ ವಿಲಿಂತಿ || ೧ ||

ಭಾವಃ ಹಿ ಪ್ರಥಮಲಿಂಗಂ ನ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಂ ಚ ಜಾನೀಹಿ ಪರಮಾರ್ಥಮ್ |

ಭಾವೋ ಕಾರಣಭೂತಃ ಗುಣದೋಷಾಣಾಂ ಜಿನಾ ವಿಬ್ರವಂತಿ || ೨ ||

ಅರ್ಥ :—ಭಾವವು ಪ್ರಥಮಲಿಂಗವಿದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಭವ್ಯನೇ! ನೀನು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಡ, ಏಕೆಂದರೆ ಗುಣ ಮತ್ತು ದೋಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವು ಭಾವವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಜನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಗುಣ ಎಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷಗಳಾಗುವುದು ಮತ್ತು ದೋಷ ಎಂದರೆ ನರಕಾದಿ ಸಂಸಾರವಾಗುವುದು, ಭಗವಂತರು ಭಾವಗಳನ್ನೇ ಇವುಗಳ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಕಾರಣವು ಕಾರ್ಯದ ಮೊದಲು ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುನಿ-ಶ್ರಾವಕರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗದ ಮೊದಲು ಭಾವಲಿಂಗ ಎಂದರೆ ಸನ್ಯುಗ್ಧಕರನ ಮೊದಲಾದ ನಿರ್ಮಲಭಾವಗಳಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾದ ಮುನಿ-ಶ್ರಾವಕನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅದುದರಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಮುಖ್ಯವಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಿದ್ದುದೇ ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ, ಅದುದರಿಂದ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದೆ.

ಭಾವವು ಪ್ರಥಮಲಿಂಗವಿದೆ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದೇಡ |

ಭಾವವೇ ಗುಣದೋಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಿದೆಯೆಂದು ಜಿನರು ಹೇಳಿಹರು || ೧ ||

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ಭಾವಸ್ವರೂಪವೆಂದರೇನಿದೆ ?

ಉತ್ತರ :—ಭಾವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಂತೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವರು, ಆದಾಗ್ಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುವೆವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವವು ಜೀತನಾಸ್ವರೂಪವಿದ್ದರೆ ಪುದ್ಗಲವು ಸ್ವರ್ಣ, ರಸ, ಗಂಧ ಮತ್ತು ವರ್ಣಸ್ವರೂಪ ಜಡವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇವೆರಡರ ವರ್ತನವು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಅನುಸಂಧಿಯಿಂದ ಅನುಸಂಧಿತರೂಪವಾಗುವಂಥ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು 'ಭಾವ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀವದ ಸ್ವಭಾವವು-ಪರಿಣಾಮರೂಪಭಾವವು ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಪುದ್ಗಲಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡ-ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಾಗುವುದು ಅದು 'ವಿಭಾವಭಾವ'ವಿದೆ. ಪುದ್ಗಲದ ಸ್ವರ್ಣದಿಂದ ಸ್ವರ್ಣಾಂತರ, ರಸದಿಂದ ರಸಾಂತರ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಗುಣಾಂತರವಾಗುವುದು ಅದು 'ಸ್ವಭಾವಭಾವ'ವಿದೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾಣುವಿನಿಂದ ಸಂಧವಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಧದಿಂದ ಅನ್ಯಸಂಧವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವದ ಭಾವದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಕರ್ಮರೂಪವಾಗುವುದು ಇವೆಲ್ಲವು 'ವಿಭಾವಭಾವ'ಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ನಿಮಿತ್ತ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುದ್ಗಲವಂತೂ ಜಡವಿದೆ, ಇದರ ನೈಮಿತ್ತಿಕಭಾವದಿಂದ ಯಾವ ಸುಖ-ದುಃಖ ನೋಡಲಾದವುಗಳಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜೀವವು ಜೀತನವಿದೆ, ಇದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖ ನೋಡಲಾದವುಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸ್ವಭಾವ-ಭಾವರೂಪವಿರುವ ಮತ್ತು ನೈಮಿತ್ತಿಕಭಾವರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಿರುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಜೀವಕ್ಕೆ ಪುದ್ಗಲ ಕರ್ಮದ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ದೇಹಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಈ ಬಾಹ್ಯರೂಪವನ್ನು 'ದ್ರವ್ಯ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು 'ಭಾವ'ದಿಂದ ದ್ರವ್ಯದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರವ್ಯದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದ್ರವ್ಯ-ಭಾವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನಿಗೆ ವಿಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ವಿಭಾವ ರಾಗ ದ್ವೇಷನೋಡರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧದ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ.

ದ್ರವ್ಯರೂಪವು ಪುದ್ಗಲದ ವಿಭಾವವಿದೆ, ಈ ಸಂಬಂಧದ ಸುಖ-ದುಃಖವು ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಭಾವವೇ ಮುಖ್ಯವಿದೆ, ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲೀ ಭಗವಂತರಿಗೂ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖ-ದುಃಖದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು, ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನ ದರ್ಶನಗಳಂತೂ ಜೀವದ ಸ್ವಭಾವವಿವೆ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ನೋಡ ಇವು ಸ್ವಭಾವ-ವಿಭಾವಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಪುದ್ಗಲದ ಸ್ವರ್ಣದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಧಾದಿಗಳು ಸ್ವಭಾವ-ವಿಭಾವಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಹಿತ-ಅಹಿತಭಾವವು ಮುಖ್ಯವಿದೆ, ಪುದ್ಗಲದ್ರವ್ಯಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಾಹ್ಯದ್ರವ್ಯವು ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಿದೆ, ಉಪಾದಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಮಿತ್ತವೇನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಂತೂ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪದಿಂದ ಸ್ವಭಾವದ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಮತ್ತು ಇದರದೇ ವಿಶೇಷ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರವಂತೂ ಜೀವದ ಸ್ವಭಾವ-ಭಾವವಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಭಾವವು ಮುಖ್ಯವಿದೆ. ಇದಿಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಬಾಹ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರಗಳಿವೆ, ಇವು ವಿಭಾವಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೨ ||

ಬಾಹ್ಯದ್ರವ್ಯವು ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಿದೆ 'ಇದರ ಅಭಾವ'ವು ಜೀವ ಭಾವದ ವಿಶುದ್ಧತೆಯ ನಿಮಿತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾಹ್ಯದ್ರವ್ಯದ ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಭಾವವಿಸುದ್ಧಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಾಹಿರಗಂಧಸ್ಯ ಕೇರವ ಚಾಟ |
ಬಾಹಿರಚಾಟ ವಿಹಲೋ ಅಭ್ಯಂತರಗಂಧಜುಕ್ತಸ್ಯ || ೩ ||**

**ಭಾವವಿಸುದ್ಧಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಾಹ್ಯಗಂಧಸ್ಯ ಕ್ರಿಯತೇ ತ್ಯಾಗಃ |
ಬಾಹ್ಯತ್ಯಾಗಃ ವಿಫಲಃ ಅಭ್ಯಂತರಗಂಧಯುಕ್ತಸ್ಯ || ೩ ||**

ಅರ್ಥ :— ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಭಾವಗಳ ವಿಸುದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅಭ್ಯಂತರ ಪರಿಗ್ರಹಗಳಾದ ರಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಿರುವವನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗವು ನಿಷ್ಫಲವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಅಂತರಂಗದ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಹ್ಯ ತ್ಯಾಗಾದಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ನಿಷ್ಫಲವಿದೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. || ೩ ||

ಕೋಟ್ಯಂತರ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಭಾವರಹಿತಃ ನ ಸಿಜ್ಜು ಇ ಜಜ ವಿ ತವಂ ಚರಣ ಕೋಡಿ ಕೋಡಿಃ |
ಜಮ್ಂತರಾಣ ಬಹುಸೋ ಲಂಬಿಯಹತೋ ಗಲಿಯವತೋ || ೪ ||**

**ಭಾವರಹಿತಃ ನ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ ಯದ್ಯಪಿ ತಪಶ್ಚರತಿ ಕೋಟಿಕೋಟೀ |
ಜನ್ಮಾಂತರಾಣಿ ಬಹುಶಃ ಲಂಬಿತಹಸ್ತಃ ಗಲಿತಹಸ್ತಃ || ೪ ||**

ಅರ್ಥ :— ಒಂದುವೇಳೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳವರೆಗೆ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯಾಕಾಲದವರೆಗೆ ಕೈಗಳನ್ನು ನೀಳವಾಗಿ ನೇತಾಡಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತಪಶ್ಚರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಭಾವರಹಿತನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಭಾವದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾರ್ಥನ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ, ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿತ್ರರೂಪ ವಿಭಾವಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಭವಗಳವರೆಗೆ ಕಾಯೋತ್ಸರ್ಗಪೂರ್ವಕ ನಗ್ನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ತಪಶ್ಚರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪದ ಭಾವಗಳು ಮುಖ್ಯವಿವೆ, ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲೂ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವು ಮುಖ್ಯವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇದಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೪ ||

**ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗ ಭಾವವಿಸುದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ಮಾಡಲಾಗುವುದು |
ಬಾಹ್ಯತ್ಯಾಗ ವಿಫಲವಿದೆ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹಯುಕ್ತರಾದವರಿಗೆ || ೩ ||**

**ವಿಗಲಿತಹಸ್ತ ಲಂಬಿತಹಸ್ತನಾಗಿ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಶವಗಳವರೆಗೆ |
ಅಗಡತ ತಪ ಮಾಡಿದರು ಕೂಡ ಭಾವವಿರಹಿತನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ || ೪ ||**

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ದೃಢ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

**ಪರಿಣಾಮಮಿತ್ರ ಅಸುದ್ದೇ ಗಂಧೇ ಮುಂಚೇನಿ ಬಾಹಿರೇ ಯ ಜಕಃ |
ಬಾಹಿರಂಗಧಚ್ಚಾಟ ಭಾವವಿಹೋನಸ್ಯಂ ಕಿಂ ಕುಣ ಇ || ೫ ||**

ಪರಿಣಾಮೇ ಅಶುದ್ಧೇ ಗ್ರಂಥಾನ್ ಮುಂಚತಿ ಬಾಹ್ಯಾನ್ ಚ ಯದಿ |
ಬಾಹ್ಯಗ್ರಂಥತ್ಯಾಗಃ ಭಾವವಿಹೀನಸ್ಯ ಕಿಂ ಕರೋತ್ || ೫ ||

ಅರ್ಥ :—ಒಂದುವೇಳೆ ಮುನಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವು ಅಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗವು ಆ ಭಾವರಹಿತನಾದ ಮುನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಎಂದರೆ ಯಾವ ಲಾಭವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಆ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮುನಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವು ಪರಿಗ್ರಹರೂಪವಾಗಿ ಅಶುದ್ಧವಿದ್ದರೆ, ಅಭ್ಯಂತರ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಬಾಹ್ಯ ತ್ಯಾಗವು ಯಾವ ಕಲ್ಯಾಣರೂಪನಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಸಮ್ಯಕ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮನಿರ್ಜರಾರೂಪದ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೫ ||

ಮೊದಲಿನ ಗಾಢಗಿಂತ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಏಕೇಶತೆಯೇನೆಂದರೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಮುನಿಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವು ಉಜ್ವಲವಿರದಿದ್ದರೆ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಭಾವನೆಯಿರದಿದ್ದರೆ ಕರ್ಮವು ಕತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವವನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇದನ್ನೇ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಈಗ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ,—

**ಜಾನೀಹಿ ಭಾವಂ ಪ್ರಥಮಂ ಕಿಂ ತೇ ಲಿಂಗೇನ ಭಾವರಹಿಖಣ |
ಪಂಥಿಯ ಸಿವಪುರಿಪಂಥಂ ಜಿಣಉಪಇಟ್ಟ ಪಯತ್ತೇನ || ೬ ||**

ಜಾನೀಹಿ ಭಾವಂ ಪ್ರಥಮಂ ಕಿಂ ತೇ ಲಿಂಗೇನ ಭಾವರಹಿತೇನ |
ಪಥಿಕ ಶಿವಪುರೀಪಂಥಾಃ ಜಿನೋಪದಿಷ್ಟಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ || ೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಶಿವಪುರದ ಪಥಿಕನೇ ! ನೀನು ಮೊದಲು ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು, ಭಾವ ರಹಿತವಾದ ಲಿಂಗದಿಂದ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ? ಶಿವಪುರದ ಪಂಥವನ್ನು ಜಿನಭಗವಂತರು ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಣಾಮ ಅಶುದ್ಧವಿದ್ದೊಂದುವೇಳೆ ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹವ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆ |
ಹೊರ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗವೇನು ಮಾಡುವುದಾ ಭಾವವಿಹೀನವಾದವಗೆ || ೫ ||
ಭಾವವನು ಮೊದಲು ತಿಳಿ ಭಾವರಹಿತನಿಗೆ ಲಿಂಗದಿಂದೇನಾಗುವುದು |
ಶಿವಪುರದ ಪಥಿಕನಾಮಾರ್ಗಪ್ರಯತ್ನಸಾಧ್ಯೆಂದು ಜಿನರು ಹೇಳಿಹರು || ೬ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜಿನೇಶ್ವರದೇವರು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಮನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪ ಆತ್ಮ ಭಾವಸ್ವರೂಪ ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದುದರಿಂದ ಇದನ್ನೇ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸರ್ವ ಉದ್ಯಮದಿಂದ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿರಿ ! ಕೇವಲ ದ್ರವ್ಯಮಾತ್ರ ಲಿಂಗದಿಂದ ಏನು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. || ೬ ||

ನೀನು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವೆ, ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವರಹಿತಃ ಸಪ್ತುರೀಷ ಅನಾದಿಕಾಲಂ ಅನಂತಸಂಸಾರೇ |

ಗಹಿಲುಜ್ಜಿ ಯಾಇಂ ಬಹುಸೋ ಬಾಹಿರಣಿಗ್ಗಂಧರೂವಾಇಂ || ೬ ||

ಭಾವರಹಿತೇನ ಸತ್ಪುರುಷ ಅನಾದಿಕಾಲಂ ಅನಂತಸಂಸಾರೇ |

ಗೃಹೀತೋಜ್ಜಿ ತಾನಿ ಬಹುಶಃ ಬಾಹ್ಯನಿಗ್ರಂಥರೂಪಾಣಿ || ೬ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಸತ್ಪುರುಷನೇ ! ನೀನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಈ ಅನಂತಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭಾವರಹಿತ ನಿಗ್ರಂಥರೂಪವನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟುಬಾರಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿರುವೆ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಆ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಮನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ ಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಗ್ರಂಥರೂಪವಾದ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವೆ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಚತುರ್ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆ. || ೬ ||

ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಭೀಷಣಾಣರಯಂಗಳು ತಿರಿಯಂಗಳು ಕುದೇವಮುಣಂಗಳು |

ಪತ್ತೋ ಸಿ ತಿವ್ವದುಕ್ಖಂ ಭಾವಹಿ ಜಿಣಭಾವಣಾ ಜೀವ || ೮ ||

ಭೀಷಣನರಕಗತಾ ತಿಯಂಗ್ಗತಾ ಕುದೇವಮನುಷ್ಯಗತ್ಯೋಃ |

ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ತೀವ್ರದುಃಖಂ ಭಾವಯಂ ಜಿನಭಾವನಾಂ ಜೀವ || ೮ ||

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಭೀಷಣವಾದ (ಭಯಂಕರವಾದ) ನರಕಗತಿ ಹಾಗೂ ತಿಯಂಚ್ಚ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕುದೇವ-ಕುಮನುಷ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆ, ಅದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು

ಎಲೆ ಸತ್ಪುರುಷ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದನಂತ ಸಂಸಾರದೊಳ್ಳಾವಿಲ್ಲಿದೆ |

ಹಲವುಬಾರಿ ಬಾಹ್ಯನಿಗ್ರಂಥರೂಪ ಧರಿಸಿರುವೆ ಮೇಣ್ಣುಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ || ೬ ||

ಭೀಕರನರಕಗತಿ ತಿಯಂಚ್ಚಗತಿ ಕುದೇವಮನುಷ್ಯಗತಿಗಳಿ |

ಭೀಕರದುಃಖ ಪಡೆದಿರುವೆ ಜೀವ ನೀವೀಗ ಜಿನಭಾವನೆಯ ಭಾವಿಸು || ೮ ||

ಜನಭಾವನೆಯನ್ನು ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸು, ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಭ್ರಮಣವು ದೂರವಾಗುವುದು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಆತ್ಮನ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಗತಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ, ಅದರಿಂದ ಈಗ ಜಿನೇಶ್ವರದೇವರ ಆಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪದ ಭಾವನಾರೂಪವಾದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡು, ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಭ್ರಮಣದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ !—ಎಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ

ಈಗ ಚತುರ್ಗತಿಯ ದುಃಖಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನರಕಗತಿಯ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸತ್ತಸು ಣರಯಾವಾಸೇ ದಾರುಣಭೀಮಾಣಂ ಅಸಹನೀಯಾಣಂ ।

ಭುತ್ತಾಣಂ ಸುಇರಕಾಲಂ ದುಕ್ಪಾಣಂ ನಿರಂತರಂ ಸಹಿಯಂ ॥ ೯ ॥

೦ಸತ್ತಸು ನರಕಾವಾಸೇಷು ದಾರುಣಭೀಷಣಾನಿ ಅಸಹನೀಯಾನಿ ।

ಭುಕ್ತಾನಿ ಸುಚಿರಕಾಲಂ ದುಃಖಾನಿ ನಿರಂತರಂ ಸೋಧಾನಿ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಏಳು ನರಕಭೂಮಿಗಳ ನರಕಾವಾಸದ ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ ದಾರುಣ ಎಂದರೆ ತೀವ್ರ ಹಾಗೂ ಭಯಾನಕ ಮತ್ತು ಅಸಹನೀಯವಾದ ಎಂದರೆ ಸಹಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದಂತಹ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭೋಗಿಸಿರುವೆ ಮತ್ತು ಸಹಿಸಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಏಳು ನರಕದ ಪೃಥ್ವಿಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಿಲಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಸಾಗರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಾಗರದವರೆಗೆ ಆಯುಷ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗುವವರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ದುಃಖವನ್ನು ಈ ಜೀವನು ಅನಂತ ಕಾಲದಿಂದ ಸಹಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ॥ ೯ ॥

ಈಗ ತಿರ್ಯಂಚಗತಿಯ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಖಣುಂತಾಪವಣವಾಲಣವೇಯಣವಿಚ್ಛೇಯಣಾಣಿರೋಹಂ ಚ ।

ಪತ್ತೋ ಸಿ ಭಾವರಹಿಟ್ ತಿರಿಯಗಈಽಽ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ॥ ೧೦ ॥

ಸುತೀವ್ರಭೀಷಣ ಅಸಹ್ಯಕರ ದುಃಖಗಳನೇಳು ನರಕಾವಾಸದಲಿ ।

ಅತಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭೋಗಿಸಿದೆ ಸಹಿಸಿದೆ ॥ ೯ ॥

ಖನನ ಉತ್ತಾಪನ ಜ್ವಲನವೇದನವ್ಯಜ್ಜೇದನ ನಿರೋಧನಾದಿಗಳ ।

ಅನೇಕದುಃಖ ಚಿರಕಾಲಪಡೆದೆ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ತಿರ್ಯಂಚಗತಿಯಲಿ ॥ ೧೦ ॥

೧ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸತ್ತಸು ನರಕಾವಾಸೇ', ಎಂದು ಪಾಠವಿದೆ.

೨ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಹಿತ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ. 'ಸಹಿಯ' ಇದರ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಖನನೋತ್ತಾಪನಜ್ವಾಲನಂನೇದನವಿಚ್ಛೇದನಾನಿರೋಧಂ ಚ |

ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಭಾವರಹಿತಃ ತಿಯಂಗಳ್ಗತೌ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ || ೧೦ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ತಿಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಖನನ, ಉತ್ತಾಪನ, ಜ್ವಲನ, ವೇದನ, ವೃಷ್ಟ್ಯೇದನ, ನಿರೋಧನ ಮೊದಲಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಜೀವನು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾದಿಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಿಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲದವರೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅಗೆಯುವ ಮುಖಾಂತರ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ಜಲಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಾಯಿಸುವುದು, ಸುಡುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ಅಗ್ನಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಸುವುದು, ಆರಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ವಾಯುಕಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲದಿಂದ ನಿದಾನ ಚಲಿಸುವುದು, ಒಡೆಯುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ವನಸ್ಪತಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವುದು, ಭೇದಿಸುವುದು, ಕುದಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ವಿಕಲತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಂದ ತಡೆಯುವುದು, ಅಲ್ಪಾಯವಿನಿಂದ ಸಾಯುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ-ಜಲಚರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಘಾತ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ವೇದನೆ, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ವಧೆ, ಬಂಧನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಿಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. **|| ೧೦ ||**

ಈಗ ಮನುಷ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿನ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಆಗಂತುಕ ಮಾಣಸಿಯಂ ಸಹಜಂ ಸಾರೀರಿಯಂ ಚ ಚತ್ವಾರಿ |

ದುಕ್ಖಾ ಇಂ ಮುಣಿಯಜಮ್ಮೇ ಪತ್ತೋ ಸಿ ಅಣಂತಯಂ ಕಾಲಂ || ೧೧ ||

ಆಗಂತುಕಂ ಮಾನಸಿಕಂ ಸಹಜಂ ಶಾರೀರಿಕಂ ಚ ಚತ್ವಾರಿ |

ದುಃಖಾನಿ ಮನುಜಜನ್ಮನಿ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಅನಂತಕಂ ಕಾಲಂ || ೧೧ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಗಂತುಕ ಎಂದರೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ವಜ್ರಪಾತ ಮೊದಲಾದವು ಬಂದುಬೀಳುವುದು, ಮಾನಸಿಕ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಗುವಂಥ ವಿಸಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ದೊರಕದಿರುವುದು, ಸಹಜ ಎಂದರೆ ತಾಯಿ-

ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಆಗಂತುಕ ಮೇಘಹವಿಂಥೀ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ |

ಕ್ರೂರ ದುಃಖಗಳನೀವನಂತಕಾಲ ಪಡೆದಿರುವೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ || ೧೧ ||

೧ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ವೇಯಣ'ದ ಸಂಸ್ಕೃತವು 'ವ್ಯಂಜನ'ವಿದೆ.

೨ [ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಯೋಗಗಳಿಂದ ದುಃಖವಿಲ್ಲ, ಅದರ ತನ್ನ ಆಪರಾಧರೂಪ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ರಾಗಾದಿಗಳ ದೋಷದಿಂದಲೇ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಉಪಾಧಾನದ-ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಚರಿತ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದಿಂದ ಈ ಕಥನವಿದೆ.]

ತಂದೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಹಾಗೂ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವುದರಿಂದಾಗುವ ದುಃಖ ಶಾರೀರಿಕ ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಧಿ, ರೋಗಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಕೃತ ಭೇದನ, ಭೇದನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಾದ ದುಃಖ ಹೀಗೆ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಮತ್ತು ಚಕಾರದಿಂದ ಇವನ್ನು ಆದಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. || ೧೧ ||

ಈಗ ದೇವಗತಿಯಲ್ಲಿನ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸುರಣಿಲಯೇಷು ಸುರಚ್ಛರವಿಟಿಯಕಾಲೇ ಯಮಾಣಸಂ ತಿವ್ವಂ |

ಸಂಪತ್ತೋ ಸಿ ಮಹಾಜಸ ದುಕ್ಖಂ ಸುಹಭಾವಣಾರಹಿಟಂ || ೧೨ ||

ಸುರನಿಲಯೇಷು ಸುರಾಪ್ಸರಾವಿಯೋಗಕಾಲೇ ಚ ಮಾನಸಂ ತೀವ್ರಮ್ |

ಸಂಸ್ತ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಮಹಾಯಶ! ದುಃಖಂ ಶುಭಭಾವನಾರಹಿತಃ || ೧೨ ||

ಅರ್ಥ : - ಎಲೈ ಮಹಾಯಶನೇ ! ನೀನು ಸುರನಿಲಯೇಷು ಎಂದರೆ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುರಾಪ್ಸರೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರೀತಿಯದೇವ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಪ್ಸರೆಯ ವಿಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಯೋಗ ಸಂಬಂಧದ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೊಡ್ಡ ಶುದ್ಧಿಧಾರಕರನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ತೀವ್ರ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಶುಭ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಯಶ'ನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಶಯವೇನೆಂದರೆ—ಆ ಮುನಿಯು ನಿರ್ಗುಂಥ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಮುನಿಯ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಅತ್ಯನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗದ ಸನ್ಮುಖವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಮುನಿಯಾಗಿಯಂತೂ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದೆ, ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು, ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವನೆ ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧಾತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವನೂ ಆಗಿರುವೆ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ವಿಸಯಗಳ ಲೋಭಿಯಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖದಿಂದಲೇ ತಪ್ಪಾಯಮಾನನಾದೆಯೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. || ೧೨ ||

ಈಗ ಶುಭ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಅಶುಭ ಭಾವನೆಯ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಕಂದಪ್ರಮಾಣಯಾಟ ಪಂಚ ವಿ ಅಸುಹಾದಿಭಾವಣಾಕು ಯ |

ಭಾಊಣ ದವ್ವಲಿಂಗೀ ಪಹೀಣದೇವೋ ದಿವೇ ಜಾಟ || ೧೩ ||

ಓ ಮಹಾಶಯ ! ಸುರಲೋಕದಲಿ ಸುರಾಪ್ಸರೆಯರ ವಿಯೋಗಕಾಲದಲಿ |

ಆ ಮಾನಸಿಕ ತೀವ್ರ ದುಃಖ ಶುಭಭಾವನಾರಹಿತನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವೆ || ೧೨ ||

ಜೀವ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಕಾಂದರ್ಪಿಣ ಮೊದಲಾದ್ದೆದು ಅಶುಭ ಭಾವನೆಗಳ |

ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲಿ ಕಿಲ್ಚಿಪಾದಿ ನೀಚದೇವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು || ೧೩ ||

ಕಾಂದರ್ಪಿತ್ಯಾದೀಃ ಪಂಚಾಸಿ ಅಶುಭಾದಿಭಾವನಾಃ ಚ |

ಭಾವಯಿತ್ವಾ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗೀ ಪ್ರಹೀಣದೇವಃ ದಿವಿ ಜಾತಃ || ೧೩ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿ ಮುನಿಯಾಗಿ ಕಾಂದರ್ಪೀ ನೊದಲಾದ ಐದು ಅಶುಭ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಹೀಣದೇವ ಎಂದರೆ ಕೀಳುದೇವನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕಾಂದರ್ಪೀ, ಕಿಲ್ವಿಷಿಕೀ, ಸಂಮೋಹೀ, ದಾನವೀ ಮತ್ತು ಅಭಯೋಗಿಕೆಯೆಂದು ಇವು ಐದು ಅಶುಭಭಾವಗಳಿವೆ. ನಿಗ್ರಂಥ ಮುನಿಯಾಗಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ಅಶುಭ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿದಾಗ ಕಿಲ್ವಿಷ ವೊದಲಾದ ಕೀಳು ದೇವನಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೧೩ ||

ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿಗಳು ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ ವೊದಲಾದವರಿರುತ್ತಾರೆ ಈಗ ಅವರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಾಸತ್ವಭಾವಣಾಂ ಅಣಾಇಕಾಲಂ ಅನೇಕವಾರಾಂ |

ಭಾಊಣ ದುಹಂ ಪತ್ತೋ ಕುಭಾವಣಾಭಾವಬೀಽಹಿಂ || ೧೪ ||

ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ ಭಾವನಾಃ ಅನಾದಿಕಾಲಂ ಅನೇಕವಾರಾನ್ |

ಭಾವಯಿತ್ವಾ ದುಃಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕುಭಾವನಾಭಾವಬೀಽಹಿಃ || ೧೪ ||

ಅರ್ಥ : - ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನಂತ ಬಾರಿ ಭಾವಿಸಿ ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಕುಭಾವನೆಯಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿರುವೆ ಎಂದರೆ ದುಷ್ಟ ಭಾವನೆಯ ಭಾವಗಳೇ ದುಃಖದ ಬೀಜಗಳಾದವು, ಅವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡೆದಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಮುನಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ವಸತಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಆಜೀವಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ ವೇಷಧಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಷಾಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಿದ್ದರೆ, ಸಂಘದ ಅವಿನಯ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು ಕುತೀಲನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿದ್ಯೆ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಜೀವಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ, ರಾಜಾದಿಕರ ಸೇವಕನಾದರೆ ಇಂಥ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು ಸಂಸಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಿನಸೂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಕೂಲ, ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟ, ಅಲಸಿಯಾಗಿರುವಂಥ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು 'ಅವಸನ್ನ'ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸ್ವವರ್ತಿಸುವಂಥ, ಜಿನಾಜ್ಞೆಯ ಲೋಪ ಮಾಡುವಂಥ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು 'ಮೃಗಚಾರಿ'ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸುವವನು ದುಃಖಕ್ಕೆನೇ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೧೪ ||

ಹೀಗೆ ದೇವನಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜೀವ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ ಭಾವನೆಯನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನೇಕಬಾರಿ |

ಭಾವಿಸಿ ದುಃಖವನು ಪಡೆದಿರುವೆ ಕುಭಾವನಾಭಾವರೂಪ ಬೀಜದಿಂದ || ೧೪ ||

ದೇವಾಣ ಗುಣ ವಿಹೂಕಃ ಇಡ್ಧೀ ಮಾಹಪ್ಪ ಬಹುವಿಹಂ ದಟ್ಟಿಂ |
 ಹೋಲೂಣ ಹೀಣದೇವೋ ಪತ್ತೋ ಬಹು ಮಾಣಸಂ ದುಕ್ಖಂ || ೧೫ ||

ದೇವಾಣಾಂ ಗುಣಾನ್ ವಿಭೂತಿಃ ಋದ್ಧೀಃ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಬಹುವಿಧಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ |
 ಭೂತ್ವಾ ಹೀನದೇವಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಬಹು ಮಾನಸಂ ದುಃಖಮ್ || ೧೫ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಹೀನದೇವನಾಗಿ ಅನ್ಯ ಮಹದ್ವಿಕ ದೇವಗಳ ಗುಣ, ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ಋದ್ಧಿಯ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೀನದೇವನಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಋದ್ಧಿಧಾರಿ ದೇವಗಳ ಅಣಿಮಾದಿ ಗುಣಗಳ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಹಾಗೂ ದೇವಾಂಗನೆ ನೊದಲಾದ ಅಧಿಕ ಸರಿವಾರವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಮತ್ತು ಆಜ್ಞೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಓಹೋ, ನಾನು ಪುಣ್ಯರಹಿತನಿದ್ದೇನೆ, ಇವರು ಅಧಿಕ ಪುಣ್ಯವುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ, ಇವರಿಗೆ ಇಂಥ ವಿಭೂತಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಋದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೫ ||

ಅಶುಭ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೀಳುದೇವಗಳಾಗಿ ಇಂಥ ದುಃಖ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಕಥನದ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಚಲುವಿಹವಿಕಹಾಸತ್ತೋ ಮಯಮತ್ತೋ ಅಸುಹಭಾವಪಯಡತ್ತೋ |
 ಹೋಲೂಣ ಕುದೇವತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಸಿ ಅಣೇಯವಾರಾಠ || ೧೬ ||

ಚತುರ್ವಿಧವಿಕಥಾಸಕ್ತಃ ಮದಮತ್ತಃ ಅಶುಭಭಾವಪ್ರಕಟಾರ್ಥಃ |
 ಭೂತ್ವಾ ಕುದೇವತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಅಸಿ ಅನೇಕವಾರಾಠ್ || ೧೬ ||

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ವಿಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ, ಮದದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಶುಭ ಭಾವನೆಯದೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಜನವಿರುವಂಥವನಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕುದೇವತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆ.

ದೇವಗಳ ಗುಣ ವಿಭೂತಿಋದ್ಧಿಯ ಬಹುವಿಧದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನು ನೋಡಿ |
 ಜೀವ ತಾ ಹೀನದೇವನಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖ ಪಡೆದಿಹನು || ೧೫ ||

ಆ ನಾಲ್ಕುವಿಧದ ವಿಕಥೆಗಳಲಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಮೇಣ್ಡದದಿಂ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ |
 ಅನೇಕಬಾರಿ ಕುದೇವತ್ವಪಡೆದೆ ಅಶುಭ ಭಾವದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿ || ೧೬ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಸ್ತ್ರೀಕಥೆ, ಭೋಜನಕಥೆ, ದೇಶಕಥೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಥೆಯೆಂದು ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತೋಡಗಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಮದಗಳಿಂದ ಉನ್ನತವಾಗುವಂಥ ಅಶುಭ ಭಾವನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೇ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕೀಳು ದೇವತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆ.

ವಿಕಥೆಗಳೆಂದಂತೂ ನೀಚ ದೇವ ಕೂಡ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುನಿಗೆ ಉಪದೇಶವಿದೆ, ಅವನು ಮುನಿಸದ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಪಶ್ಚರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು ಮತ್ತು ವೇಷದಲ್ಲಿ ವಿಕಥೆ ಮೊದಲಾದವಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತನಾದಾಗ ನೀಚದೇವನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. || ೧೬ ||

ಹೀಗೆ ಕುದೇವಯೋನಿ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ತೀರ್ಯಂಚನಾಗುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗಿನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಅಸುಕುಬೀಹತ್ಮೇಹಿ ಯ ಕಲಿಮಲಬಹುಲಾಹಿ ಗಬ್ಬವಸಹೀಹಿ |
ವಸಿಹಿ ಸಿ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಅಣೇಯಜಠರೇಣ ಮುನಿಪವರ || ೧೭ ||**

**ಅಶುಚಿಬೀಭತ್ಯಾಸು ಯ ಕಲಿಮಲಬಹುಲಾಸು ಗರ್ಭವಸತಿಷು |
ಉಷಿತೋಽಸಿ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ಅನೇಕಜನನೀನಾಂ ಮುನಿಪವರ ! || ೧೭ ||**

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಮುನಿಪವರನೇ ! ನೀನು ಕುದೇವ ಯೋನಿಯಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾತೆಯರ ಗರ್ಭದ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಕಾಲ ವಾಸಿಸಿದೆ. ಆ ನಿವಾಸವು ಅಶುಚಿ ಎಂದರೆ ಅಪವಿತ್ರವಿದೆ, ಬೀಭತ್ಯ (ಅಸಹ್ಯಕರ)ವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲಿಮಲವು ಅಧಿಕವಿದೆ ಎಂದರೆ ಪಾಪರೂಪವಾದ ಮಲಿನಮಲದ ಅಧಿಕತೆಯಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಇಲ್ಲಿ 'ಮುನಿಪವರ'ವೆಂಬ ಸಂಜೋಧನವಿದೆ ಅದು ಮುಖ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಮುನಿಸದವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಕರಿಸಿ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಾತ್ಮರೂಪ ನಿಶ್ಚಯ ಚಾರಿತ್ರದ ಸನ್ಮುಖನಾಗದವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ಬಾಹ್ಯದ್ರವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನಂತೂ ಅದೆಷ್ಟೋಬಾರಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಚತುರ್ಗತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭ್ರಮಣೆ ಮಾಡಿದೆ, ದೇವನಾದರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಮಲಿನವಾದ ಗರ್ಭವಾಸದಲ್ಲಿ ಬಂದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಉಳಿದಿರುವೆ. || ೧೭ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಗರ್ಭವಾಸದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಮಾತೆಯರ ಹಾಲು ಕುಡಿದಿರುವೆ ಯೆಂದು ಈಗ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

**ಅಶುಚಿ ದೀಭತ್ಯ ಕಲಿಮಲಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಗರ್ಭವಾಸದಲಿ ನೀನು |
ವಾಸಿಸಿದೆ ಚಿರಕಾಲ ಅನೇಕ ಜನನಿಯರಲಿ ಎಲೆ ಮುನಿಪವರ ! || ೧೭ ||**

ಪೀಟು ಸಿ ಧೂಚ್ಚೀರಂ ಅನಂತಜನ್ಮಾಂತರಾಜಂ ಜನನೀಣಂ |

ಅಣ್ಣಾಣ್ಣಾಣ ಮಹಾಜಸ ಸಾಯರಸಲಿಲಾದು ಅಹಿಯಯರಂ || ೧೮ ||

ಪೀತೋಽಸಿ ಸ್ತನಕ್ಷೀರಂ ಅನಂತಜನ್ಮಾಂತರಾಣಿ ಜನನೀಣಾಮ್ |

ಅನ್ಯಾಸಾಮನ್ಯಾಸಾಂ ಮಹಾಯಶ ! ಸಾಗರಸಲಿಲಾತ್ ಅಧಿಕತರಮ್ || ೧೮ ||

ಅರ್ಥ :- ಎಲೈ ಮಹಾಶಯನೇ ! ಆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಗರ್ಭವಾಸದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ-ಅನ್ಯ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ-ಅನ್ಯ ಮಾತೆಯರ ಸ್ತನದ ಹಾಲನ್ನು ನೀನು ಸಮುದ್ರದ ಜಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಅತಿಶಯಕರವಾಗಿ ಕುಡಿದಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಮಾತೆಯರ ಮೊಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕುಡಿದಿರುವೆ ಯೆಂದರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಏಕತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಮುದ್ರದ ಜಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಅತಿಶಯಕರವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನಂತಗುಣಿತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಏಕೆಂದರೆ ಅನಂತಕಾಲದ್ದು ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಿರುವ ಹಾಲು ಅನಂತಗುಣಿತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. || ೧೮ ||

ಜನ್ಮ-ಪಡೆದು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ತಾಯಿಯ ರೋದನದ ಅಶ್ರುಪಾತವು ಕೂಡ ಇದರಷ್ಟವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತುಹ ಮರಣೇ ದುಕ್ಪೀಣ ಅಣ್ಣಾಣ್ಣಾಣಂ ಅಣೀಯಜನನೀಯಂ |

ರುಣ್ಣಾಣಾಣಯಣಣೀರ ಸಾಯರಸಲಿಲಾದು ಅಹಿಯಯರಂ || ೧೯ ||

ತವ ಮರಣೇ ದುಃಖೀನ ಅನ್ಯಾಸಾಮನ್ಯಾಸಾಂ ಅನೇಕಜನನೀಣಾಮ್ |

ರುದಿತಾನಾಂ ನಯನನೀರಂ ಸಾಗರಸಲಿಲಾತ್ ಅಧಿಕತರಮ್ || ೧೯ ||

ಅರ್ಥ :- ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಮಾತೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಆ ನಿನ್ನ ಮರಣದಿಂದ ಅನ್ಯ-ಅನ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ-ಅನ್ಯ ಮಾತೆಯ ರೋದನದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅದು ಒಂದು ಸಮುದ್ರದ ಜಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯಕರ ಅಧಿಕಗುಣಿತ ಎಂದರೆ ಅನಂತ ಗುಣಿತವಾಗುವುದು. || ೧೯ ||

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಜನ್ಮ ಪಡೆದಿದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೇಶ, ನಖ, ಕತ್ತರಿಸಿದ ನಲಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಶಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಮೇರುವಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕರಾಶಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ನೀನು ಅನಂತ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಥಿನ್ನ ಥಿನ್ನ ಜನನಿಯರುಗಳಿಂದ |

ಸ್ತನಕ್ಷೀರ ಕುಡಿದಿರುವೆಲೆ ಮಹಾಶಯ ! ಸಾಗರಜಲದಿಂದಧಿಕವಾಗಿ || ೧೮ ||

ನಿನ್ನ ಮರಣ ದುಃಖದಿಂದನ್ಯ-ಅನ್ಯ ಅನೇಕ ಜನನಿಯರ ರೋದನದ |

ಬಿನ್ನೀರನೇಕತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಗರಸಲಿಲದಿಂದಧಿಕವಾಗುವವು || ೧೯ ||

ಭವಸಾಯರೇ ಅನಂತೇ ಭಿಣ್ಣುಜ್ಜಿಯ ಕೇಸೂಹರಣಾಲಪ್ತೇ |

ಪುಂಜಇ ಚಇ ಕೋ ವಿ ಜಖ ಹವದಿ ಯ ಗಿರಿಸಮಧಿಯಾ ರಾಸೀ || ೨೦ ||

ಭವಸಾಗರೇ ಅನಂತೇ ಭಿಣ್ಣೋಜ್ಜಿತಾನಿ ಕೇಶನಖರನಾಲಾಸ್ಥೀನಿ |

ಪುಂಜಯತಿ ಯದಿ ಕೋಽಪಿ ದೇವಃ ಭವತಿ ಚ ಗಿರಿಸಮಾಧಿಕಃ ರಾಶಿಃ || ೨೦ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ಈ ಅನಂತ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಪಡೆದವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೇಶ, ನಖ, ನಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಕತ್ತರಿಸಿದ-ಮುಂದೆ ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದುವೇಳೆ ಯಾವನಾದರೂ ದೇವನು ರಾಶಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ರಾಶಿಯಾಗುವುದು, ಅನಂತಗುಣಿತನಾಗುವುದು. || ೨೦ ||

ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ನೀನು ಜಲ, ಸ್ಥಳ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವಾಸ ಮಾಡಿರುವೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಲಧಲಸಿಹಿಪವಣಂಬರಗಿರಿಸರಿದರಿತರುವಣಾಞಂ ಸವ್ವತ್ಥ |

ವಸಿಓ ಸಿ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ತಿಹುವಣಮಜ್ಜೀ ಅಣಪ್ಪವಸೋ || ೨೧ ||

ಜಲಸ್ಥಲಶಿಖಿಪವನಾಂಬರಗಿರಿಸರಿದ್ಧರೀತರುವನಾದಿಷು ಸರ್ವತ್ರ |

ಉಷಿತೋಽಪಿ ಚಿರಂ ಕಾಲಂ ತ್ರಿಭುವನಮಧ್ಯೇ ಅನಾತ್ಮವಶಃ || ೨೧ ||

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಜಲದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಲ ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಶಿಖಿ ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಪವನದಲ್ಲಿ, ಅಂಬರ ಎಂದರೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಗಿರಿ ಎಂದರೆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ, ಸರಿತ್ ಎಂದರೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ, ದರೀ ಎಂದರೆ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ, ತರು ಎಂದರೆ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ವನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಹೇಳುವುದು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾತ್ಮವಶನಾಗಿ ಎಂದರೆ ಪರಾರ್ಥಿನನಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಉಳಿದಿರುವೆ ಎಂದರೆ ನಿನಾಸ ಮಾಡಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮದ ವಶವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖಸಹಿತ ಸರ್ವತ್ರ ನಿನಾಸ ಮಾಡಿರುವೆ. || ೨೧ ||

ಅನಂತ ಭವಸಾಗರದಿ ತ್ಯಕ್ತಕೇಶ ನಖಿ ವಾಲ ಮೇಠಸ್ತಿಗಳವೆಲ್ಲ |

ಆ ನಾಕಿಗದೋರ್ವ ಏಕತ್ರಮಾಡಿದರೆ ಗಿರಿಯಧಿಕರಾಶಿಯಾಗುವುದು || ೨೦ ||

ಜಲ ಸ್ಥಲ ಶಿಖಿ ಪವನ ಗಿರಿ ದರಿ ನದಿ ತರುವನಾದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ |

ನೆಲೆಸಿರುವೆ ಚಿರಕಾಲ ತ್ರಿಭುವನದೊಳೆಲ್ಲೆಡೆ ಅನಾತ್ಮವಶದಿಂದ || ೨೦ ||

ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪುಧ್ಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ತೃಪ್ತ ನಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಗಸಿಯಾಇಂ ಪುಗ್ಗಲಾಇಂ ಭುವಣೋದರವತ್ತಿಯಾಇಂ ಸವ್ವಾಇಂ |
ಪತ್ತೋ ಸಿ ತೋ ಣ ತಿತ್ತಿಂ ಪುಣರುತ್ತಂ ತಾಇಂ ಭುಂಜಂತೀ || ೨೨ ||

ಗ್ರಸಿತಾಃ ಪುಧ್ಲಾಃ ಭುವನೋದರವರ್ತಿನಃ ಸರ್ವೇ |*

ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ತನ್ನ ತೃಪ್ತಿಂ ಪುನರುಕ್ತಾನ್ ತಾನ್ ಭುಂಜಾಣಃ || ೨೨ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಈ ಲೋಕದ ಉದರದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪುಧ್ಲ ಸ್ಯಂಧ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗ್ರಸಿತ ಎಂದರೆ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿರುವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಪುನರುಕ್ತ ಎಂದರೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಭೋಗಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೨೨ ||

ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತಿಹುಯಂಠಸಲಿಲಂ ಸಯಲಂ ಪೀಯಂ ತಿಣ್ಣಾಽಽ ಪೀಡಿಽಽ ತುಮೇ |
ತೋ ವಿ ಣ ತಣ್ಣಾಽಽ ಭೇಽಽ ಜಾಽಽ ಚಿಂತೇಹ ಭವಮುಹುಂ || ೨೩ ||

ತ್ರಿಭುವನಸಲಿಲಂ ಸಕಲಂ ಪೀತಂ ತೃಷ್ಣಾಯಾ ಪೀಡಿತೇನ ತ್ವಯಾ |

ತದಪಿ ನ ತೃಷ್ಣಾಽಽ ಭೇದಃ ಜಾತಃ ಚಿಂತಯ ಭವಮುಫನಮ್ || ೨೩ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸಮಸ್ತ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿದರೂ ಕೂಡ ತೃಷ್ಣೆಯ ವ್ಯುಚ್ಛೇದನಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯು ಅರಲಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಈ ಸಂಸಾರದ ಮುಫನ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರದ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಯ ರತ್ನತ್ರಯದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು.

ಭುವನೋದರದೋಳಗೊರ್ತಿಸುವ ಪುಧ್ಲಸ್ಯಂಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಭಕ್ಷಿಸಿದೆ |

ಅವುಗಳನೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಭಕ್ಷಿಸಿದರುಕೂಡ ತೃಪ್ತಿಯನು ಪಡಲಿಲ್ಲ || ೨೨ ||

ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನೀನು ತ್ರಿಭುವನಸಲಿಲವನೆಲ್ಲ ಕುಡಿದರೂ |

ತೃಷ್ಣೆಯದು ಐತ್ತಲಿಲ್ಲದರಿಂದ ಭವಮುಫನಕರವಾದುದನು ಚಿಂತಿಸು || ೨೩ ||

ಭಾವಾರ್ಥ : ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವವಾಗುವಂಥ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದರೆ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಸೇವನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. || ೨೩ ||

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಗೃಹೀಣೋಜ್ಞಿ ತಾನಿ ಮುನಿವರ ಕಲೇವರಾಣಿ ತ್ವಯಾ ಅನೇಕಾನಿ |

ತಾಣಂ ಣತ್ರಿ ಪಮಾಣಂ ಅನಂತಭವಸಾಯರೇ ಧೀರ || ೨೪ ||

ಗೃಹೀತೋಜ್ಞಿ ತಾನಿ ಮುನಿವರ ಕಲೇವರಾಣಿ ತ್ವಯಾ ಅನೇಕಾನಿ |

ತೇಷಾಂ ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣಂ ಅನಂತಭವಸಾಗರೇ ಧೀರ ! || ೨೪ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿವರನೇ ! ಎಲೈ ಧೀರನೇ ! ನೀನು ಈ ಅನಂತ ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಕಳೇವರ ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವೆ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವೆ, ಅವುಗಳ ಅಳತೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿ ಮುಖ್ಯನೇ ! ನೀನು ಈ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ವಿಶಾಲ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿರುವೆ ಅವುಗಳ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. || ೨೪ ||

ಆ ಪರ್ಯಾಯವು ಸ್ಥಿರವಿಲ್ಲ, ಅದು ಆಯುಕ್ತರ್ಮದ ಅಧೀನವಿದೆ ಅದು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ವಿಸವೇಯಣರತ್ತ ಕ್ಷಯಭಯಸತ್ಯಗ್ನಹಣಸಂಕಿಲೇಸೇಣಂ |

ಆಹಾರುಸ್ನಾಸಾಣಂ ಣಿರೋಹಣಾ ವಿಜ್ಞಪ ಆಊ || ೨೫ ||

ಹಿಮಜಲಣಸಲಿಲಗುರುಯರಪವ್ವಯತರುರುಹಣಪಡಣಭಂಗೇಹಿಂ |

ರಸವಿಜ್ಞಜೋಯಧಾರಣ ಅಣಯಪಸಂಗೇಹಿಂ ವಿವಿಹೇಹಿಂ || ೨೬ ||

ಎಲೆ ಮುನಿವರ ! ನೀನು ಅನೇಕ ಶರೀರ ಗ್ರಹಿಸಿರುವೆ ಮೇಡ್ಕಟ್ಟಿರುವೆ |

ಎಲೆ ಧೀರ ! ಅವುಗಳ ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲ ಈ ಅನಂತ ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ || ೨೪ ||

ಬಿಸಸೇವನೆ ವೇದನೆ ರಕ್ತಕ್ವಯ ಭಯ ಕಷ್ಟಘಾತ ಸಂಕ್ಷೇಪಮಲ್ಲದೆ |

ಶ್ವಾಸ ಮೇಷಾಹಾರನಿರೋಧವೆಂಬೀ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಯು ಕ್ಷಯವಾಗುವುದು || ೨೫ ||

ಆ ಸಲಿಲ ಹಿಮ ಜ್ವಲನ ಉತ್ಪುಂಗಪರ್ವತ-ತರುರೋಹಣ ಪತನದಿಂ |

ರಸವಿಜ್ಞಾನ ಯೋಗಧಾರಣ ಅನ್ಯಾಯ ಮೋದಲಾದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಸಂಗದಿಂ || ೨೬ ||

ಇಯ ತಿರಿಯಮಣಿಯಜಮ್ಮೇ ಸುಇರಂ ಉವವಜ್ಜಿಊಣ ಬಹುವಾರಂ |
ಅವಮಿಚ್ಚುಮಹಾದುಕ್ಕಂ ತಿವ್ವಂ ಪತ್ತೋ ಸಿ ತಂ ಮಿತ್ರ || ೨೭ ||

ವಿಷವೇದನಾರಕ್ತಕ್ಷಯಭಯಶಸ್ತ್ರಗ್ರಹಣಸಂಕ್ಷೇಪೈಃ |

ಆಹಾರೋಚ್ಚಾಸ್ಥಾನಾಂ ನಿರೋಧನಾತ್ ಕ್ಷೀಯತೇ ಆಯು || ೨೫ ||

ಹಿಮಜ್ವಲನಶಲಿಗುರುತರಪರ್ವತತರುರೋಹಣಪತನಭಂಗೈಃ |

ರಸವಿದ್ಯಾಯೋಗಧಾರಣಾನಯಪ್ರಸಂಗೈಃ ವಿವಿಧೈಃ || ೨೬ ||

ಇತಿ ತಿಯಗ್ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮನಿ ಸುಚಿರಂ ಉತ್ಪದ್ಯ ಬಹುವಾರಮ್ |

ಅಪಮೃತ್ಯುಮಹಾದುಃಖಂ ತೀವ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ತ್ವಂ ಮಿತ್ರ ! || ೨೭ ||

ಅರ್ಥ :— ವಿಷಭಕ್ಷಣದಿಂದ, ವೇದನೆಯ ಪೀಡೆಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ, ರಕ್ತ ಎಂದರೆ ರುಧಿರದ ಕ್ಷಯದಿಂದ, ಭಯದಿಂದ, ಶಸ್ತ್ರದ ಘಾತದಿಂದ, ಸಂಕ್ಷೇಪ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ, ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಶ್ವಾಸದ ನಿರೋಧದಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆಯುವಿನ ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಮ ಎಂದರೆ ಶೀತನಶದಿಂದ, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ, ಜಲದಿಂದ, ವಿಶಾಲ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರುಳಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ, ವಿಶಾಲ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳುವುದರಿಂದ, ಶರೀರದ ಭಂಗವಾಗುವುದರಿಂದ, ರಸ ಎಂದರೆ ಪಾರಜ ವೊದಲಾದ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯದ ಕಾರ್ಯ, ಕಳವು, ವ್ಯಭಿಚಾರ ವೊದಲಾದವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆಯುವಿನ ವ್ಯುಚ್ಛೇದ (ನಾಶ)ವಾಗಿ ಕುಮರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಿಯಂಚ, ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅಪಮೃತ್ಯು ಎಂದರೆ ಕುಮರಣದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ತೀವ್ರತರವಾದ ಮಹಾದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯ ಆಯುಷ್ಯವು (—ಎಲ್ಲಿ ಸೋಪಕ್ರಮ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಟ್ಟಿದೆ ಅದೇ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ) ತಿಯಂಚ-ಮನುಷ್ಯ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಿದ್ರಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಕುಮರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಮರಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಮರಣವಾಗಿ ಪುನಃ ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾದುಃಖ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರು ದಯಾಳುಗಳಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುವ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೨೫-೨೬-೨೭ ||

ಎಲೆ ಮಿತ್ರ ! ಈ ರೀತಿ ತಿಯಂಚ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲಿ ಜನಿಸಿ ಜಿರಕಾಲ |

ಹಲವು ಬಾರಿ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನ ಮಹಾತೀವ್ರ ದುಃಖವನು ಪಡೆದಿ ನೀನು || ೨೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ಈ ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಇಂದ್ರಿಯದ ಕ್ಷುದ್ರ ಭವಗಳು ಎಂಬತ್ತು, ಮೂರು ಇಂದ್ರಿಯವು ಆರವತ್ತು, ನಾಲ್ಕು ಇಂದ್ರಿಯವು ನಲವತ್ತು ಮತ್ತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವು ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ಷುದ್ರಭವಗಳಿವೆಯೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷುದ್ರಭವಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಎಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ, ಆಪ್, ತೇಜ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ನಿಗೋದದ್ದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಬಾದರದಿಂದ ಹತ್ತು ಮತ್ತು ಸಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವನಸ್ಪತಿ ಒಂದು, ಹೀಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳ ಭವಗಳಂತೂ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಆರು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಅದರದು ಆರವತ್ತಾರು ಸಾವಿರದಾ ಒಂದುನೂರಾ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಆದವು ಮತ್ತು ಈ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಆ ಭವಗಳು ಎರಡು ಇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳದ್ದು ಇನ್ನೂರಾ ನಾಲ್ಕು, ಹೀಗೆ ಒಂದು ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ೬೬೩೩೬ ಕ್ಷುದ್ರಭವಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. || ೨೯ ||

ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ನೀನು ಈ ದೀರ್ಘ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ರತ್ನ ತ್ರಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ರಯಣತ್ರಯೇ ಅಲದ್ಧೇ ಏವಂ ಭವಿಷ್ಯ ಸಿ ದೀಹಸಂಸಾರೇ |

ಇಯ ಜಿಣವರೇಹಿಂ ಭಣಿಯಂ ತಂ ರಯಣತ್ರಯಂ ಸಮಾಯರಹ || ೩೦ ||

ರತ್ನತ್ರಯೇ ಅಲದ್ಧೇ ಏವಂ ಭ್ರಮಿತೋಽಸಿ ದೀರ್ಘಸಂಸಾರೇ |

ಇತಿ ಜಿನವರೈರ್ಭಣಿತಂ ತತ್ ರತ್ನತ್ರಯಂ ಸಮಾಚರ || ೩೦ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಈ ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ-ಅನಾದಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಈಗ ನೀನು ಆ ರತ್ನತ್ರಯದ ಆಚರಣೆಮಾಡೆಂದು ಜಿನೇಶ್ವರದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಈ ಜೀವನು ನಿಶ್ಚಯ ರತ್ನತ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಉದಯದಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ರತ್ನತ್ರಯದ ಆಚರಣೆಯ ಉಪದೇಶವಿದೆ. || ೩೦ ||

ಆ ರತ್ನತ್ರಯವು ಎಂಥದಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ ಶಿಷ್ಯನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ರತ್ನತ್ರಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಪ್ರಾ ಅಪ್ರಮ್ನಿ ರಁ ಸಮ್ನಾಜಙ್ಗೀ ಹವೇಇ ಪುಡು ಜೀವೋ |

ಜಾಣಇ ತಂ ಸಣ್ಣಾಣಂ ಚರದಿಹಂ ಚಾರಿತ್ರ ಪುಗ್ಗೋ ತ್ತಿ || ೩೧ ||

ರತ್ನತ್ರಯ ಪಡೆಯದೀ ತೆರ ಭ್ರಮಿಸಿದೆ ದೀರ್ಘಸಂಸಾರದಲದರಿಂದ |

ರತ್ನತ್ರಯವನೀಗ ಅಚರಿಸೆಂದು ಜಿನವರದೇವರು ಶೇಳಿರುವರು || ೩೦ ||

ಆತ್ಮ ಅತ್ಯನಲಿ ಅನುರಕ್ತನಿರುವ ಜೀವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಯಿಹನು |

ಆತ್ಮನರಿವು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯನಾಚರಣೆ ಚಾರಿತ್ರವಿದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ || ೩೦ ||

ಆತ್ಮಾ ಆತ್ಮನಿ ರತಃ ಸಮ್ಯಗ್ಧೃಷ್ಟಿಃ ಭವತಿ ಸ್ಫುಟಂ ಜೀವಃ |

ಜಾನಾತಿ ತತ್ ಸಂಜ್ಞಾನಂ ಚರತೀಹ ಚಾರಿತ್ರಂ ಮಾರ್ಗ ಇತಿ || ೩೧ ||

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಆತ್ಮನು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡುವನು ತದ್ರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುವನು ಅವನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಮ್ಯಗ್ಧೃಷ್ಟಿಯಿರುತ್ತಾನೆ, ಆ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮ್ಯಗ್ಧೃಷ್ಟಿಯೆಂದಿದೆ, ಆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸದಿರುವುದು ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ನಿಶ್ಚಯ ರತ್ನತ್ರಯವಿದೆ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಆತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಆಚರಣವು ನಿಶ್ಚಯ ರತ್ನತ್ರಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದರ ವ್ಯವಹಾರ, ಜೀವ-ಅಜೀವಾದಿ ತತ್ವಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಹಾಗೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಪರದ್ರವ್ಯ ಪರಭಾವದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯ-ವ್ಯವಹಾರಸ್ವರೂಪದ ರತ್ನತ್ರಯವು ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಂತೂ ಮುಖ್ಯವಿದೆ, ಇದಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಹಾರವು ಸಂಸಾರಸ್ವರೂಪವೇ ಇದೆ. ವ್ಯವಹಾರವೂ ಅದು ನಿಶ್ಚಯದ ಸಾಧನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಇದಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ವ್ಯವಹಾರವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. || ೩೧ ||

ಈ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಕುಮರಣಗಳಿವೆ, ಈಗ ಸುಮರಣದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಅಕ್ಷೇ ಕುಮರಣಮರಣಂ ಅಕ್ಷೇಯಜಮ್ನಂತರಾಜಂ ಮರಿಟ ಸಿ |

ಭಾವಹಿ ಸುಮರಣಮರಣಂ ಜರಮರಣವಿಣಾಸಣಂ ಜೀವ ! || ೩೨ ||

ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಕುಮರಣಮರಣಂ ಅನೇಕಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ಮೃತಃ ಅಸಿ |

ಭಾವಯ ಸುಮರಣಮರಣಂ ಜನ್ಮ ಮರಣವಿನಾಶನಂ ಜೀವ || ೩೨ ||

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ! ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಕುಮರಣಗಳು ಮರಣದಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ ಹಾಗೆ ನೀನು ಮರಣ ಹೊಂದಿರುವೆ. ಈಗ ನೀನು ಯಾವ ಮರಣದಿಂದ ಜನ್ಮ-ಮರಣದ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅಂಥ ಸುಮರಣವನ್ನು ಭಾವಿಸು ಎಂದರೆ ಸಮಾಧಿಮರಣದ ಭಾವನೆ ಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಅನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹದಿನೇಳು ಪ್ರಕಾರದ ಮರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ೧) ಆವಿಚಿಕಾನುರಣ, ೨) ತದ್ಭವಮರಣ, ೩) ಅವಧಿಮರಣ, ೪) ಆದ್ಯಂತ ಮರಣ, ೫) ಬಾಲ

ಕುಮರಣಮರಣದಿಂದ ಜೀವನೀವನೇಕ ಭವದಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವೆ |

ಸುಮರಣವನೀಗ ಭಾವಿಸದರಿಂದ ಜನ್ಮ ಮರಣದ ವಾಶವಾಗುವುದು || ೩೨ ||

೧ ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ವ್ಯವಹಾರವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ನಂತರ ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಅದ್ಭೂತ ಭೂಮಿಕೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ನಿಶ್ಚಯ-ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಜತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದೆ ಅದರಿಂದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಮಿತ್ತವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮರಣ, ೬) ಸಂಹಿತಮರಣ, ೭) ಅಸನ್ನಮರಣ, ೮) ಬಾಲಸಂಹಿತಮರಣ, ೯) ಸಶಲ್ಯಮರಣ, ೧೦) ಪಲಾಯಮರಣ, ೧೧) ವಶಾತ್ಪ್ರಮರಣ, ೧೨) ವಿಪ್ರಾಣಸಮರಣ, ೧೩) ಗೃಧ್ರಪೃಷ್ಠಮರಣ, ೧೪) ಭಕ್ತ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಮರಣ, ೧೫) ಇಂಗಿನೀಮರಣ, ೧೬) ಪ್ರಾಯೋಗಸಗಮನಮರಣ, ಮತ್ತು ೧೭) ಕೇವಲಿ ಮರಣವೆಂದು ಹದಿನೇಳು ಇವೆ.

ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದಂತಿದೆ—

೧) ಆಯುಕರ್ಮದ ಉದಯವು ಸಮಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಸಮಯ ಸಮಯದ ಮರಣವಿದೆ, ಇದು ಆವೀಚಿಕಾಮರಣವಿದೆ.

೨) ವರ್ತಮಾನ ಪರ್ಯಾಯದ ಅಭಾವವು ಅದು ತದ್ವನಮರಣವಿದೆ.

೩) ಹೇಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಪರ್ಯಾಯದ ಮರಣವಿದೆ ಹಾಗೆ ಮುಂದಿನ ಪರ್ಯಾಯದ್ದಾಗುವುದು ಅದು ಅವಧಿಮರಣವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭೇದಗಳಿದ್ದು ಹೇಗೆ ವರ್ತಮಾನದ ಪ್ರಕೃತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಅನುಭಾಗದ ಉದಯ ಬರುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಿನದು ಉದಯಬರುವುದು ಅದು ಸರ್ವಾವಧಿಮರಣವಿದೆ ಮತ್ತು ಏಕದೇಶ ಬಂಧ-ಉದಯವಿದ್ದರೆ ಅದು ದೇಶಾವಧಿಮರಣವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

೪) ವರ್ತಮಾನ ಪರ್ಯಾಯದ ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಲಾದವುಗಳ ಉದಯವಿರುವಂತೆ ಮುಂದಿನದು ಸರ್ವತಃ ಅಭವಾ ದೇಶತಃ ಬಂಧ-ಉದಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅದು ಆದ್ಯಂತಮರಣವಿದೆ.

೫) ಬಾಲಮರಣವು ಅನ್ಯಕ್ತಬಾಲ, ವ್ಯವಹಾರಬಾಲ, ಜ್ಞಾನಬಾಲ, ದರ್ಶನಬಾಲ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ ಬಾಲವೆಂದು ಐದು ಪ್ರಕಾರದ್ದಿದೆ. ಯಾವನು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮವೆಂಬ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನ ಶರೀರವು ಇವುಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲ ಅವನು 'ಅನ್ಯಕ್ತಬಾಲ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಯಾವನು ಲೋಕದ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಬಾಲಕ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅವನು 'ವ್ಯವಹಾರಬಾಲ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನರಹಿತನು 'ಜ್ಞಾನಬಾಲ' ನಿದ್ಧಾನೆ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯು 'ದರ್ಶನಬಾಲ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಚಾರಿತ್ರರಹಿತನಾದ ಜೀವನು 'ಚಾರಿತ್ರಬಾಲ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಇವರುಗಳ ಮರಣವು ಅದು ಬಾಲಮರಣವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರೂಪದಿಂದ ದರ್ಶನಬಾಲದ್ದೇ ಗ್ರಹಣವಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನ್ಯ ಬಾಲತನಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ದರ್ಶನಸಂಹಿತತೆಯ ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂಹಿತಮರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಚ್ಛಾಪ್ರವೃತ್ತ ಮತ್ತು ಅನಿಚ್ಛಾಪ್ರವೃತ್ತವೆಂದು ದರ್ಶನ ಬಾಲದ ಮರಣವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಗ್ನಿಯಿಂದ, ಹೊಗೆಯಿಂದ, ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ, ವಿಷದಿಂದ, ನೀರಿನಿಂದ ಸರ್ವತದ ಷಾರ್ಪದಿಂದ ಉರುಳುವುದರಿಂದ, ತೀವ್ರ ತೀತೋಷ್ಣಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ, ಬಂಧನದಿಂದ, ಕ್ಷುಧೆ-ತ್ಯಸೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದರಿಂದ, ನಾಲಿಗೆ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ವಿರುದ್ಧ ಆಹಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಾಲ ಎಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕ ಸಾಯುವುದು ಅದು 'ಇಚ್ಛಾ ಪ್ರವೃತ್ತ'ವಿದೆ ಮತ್ತು ಬದುಕುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಮರಣವಾದರೆ ಅದು 'ಅನಿಚ್ಛಾಪ್ರವೃತ್ತ'ವಿದೆ.

೬) ಸಂಹಿತಮರಣವು ವ್ಯವಹಾರಸಂಹಿತ, ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಸಂಹಿತ, ಜ್ಞಾನಸಂಹಿತ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಸಂಹಿತ ಎಂದೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ್ದಿದೆ. ಲೋಕಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಿದ್ದರೆ ಅವನು 'ವ್ಯವಹಾರಸಂಹಿತ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಸಹಿತನಿದ್ದರೆ 'ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಸಂಹಿತ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಸಹಿತನಿದ್ದರೆ 'ಜ್ಞಾನ ಸಂಹಿತ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರಸಹಿತನಿದ್ದರೆ 'ಚಾರಿತ್ರಸಂಹಿತ' ನಿದ್ಧಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರ